ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 182 (8089)
АВГУСТЫН 3
ПЯТНИЦА
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Үгэдөө заабол хүрэхэ

...риин хүдөө ажахын хүдэлмэ...шэдэй зүблөөн июлиин хорёо...рээр Новосибирскдэ боложо ...нэн байна. Тэрэ зүблөөндэ ма...е республикын хүдөө ажахын ...эрилэгшэд хабаадалсаһан юм.

...56 ондо ургаса хуряалгые үн..., малажалай байдал тухай, ...ажахын продуктнуудые бэлэд... түсэбые дүүргэхэ тухай» ...СР-эй Министрнүүдэй Соведэй ...лэгшэ нүхэр Ясновой элидхэл ...зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэ...йна. Мүн КПСС-эй ЦК-гэй Нэ... секретарь нүхэр Н. С. Хруще... зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдэнь ... байлсагшад тон баяртайгаар ...а, угаа ехэ анхаралтайгаар ...ан байнад. Зүблөөндэ хабаа...д болбол Сибириин эрэгтэй ...й бүхы колхознигуудта, сов...дай эрэгтэй эмэгтэй хүдэл...шэдтэ, МТС-үүдэй, бэлэд... организацинуудай хүдэлмэри...дтэ, хүдөө ажахын мэргэжэл... зорюулан Хандалга баталан ....

...нөө жэл манай уужам ехэ Эхэ ...мнай нэмжээ үргэн тарялан ... эрхим һайн ургаса халюуран ...лжо байна. Нүхэр Н. С. Хруще...хэлэһэнэй ёһоор, Советскэ Со... урдань хэзээдэшье абаагүй ...аяа мүнөө жэл хуряажа аба... Энэнь шэнэ газарай шэмэ хү...һаниинь мэдээжэ. Бүхы Совет...юзай, тэрэ тоодо Сибириин хү...ажахын хүдэлмэрилэгшэд мүнөө ...ажалай ба политическэ угаа ехэ ...н үүсхэл бадаруулна. Энээнииe ...жэшээнүүдээр баталан харуу... Алтайн хизаар мүнөө жэл гү...э 300 миллион пүүд таряа ту...а байна. Энэнь нёдондонойхидо ...доо гурба хахад дахин үлүү га... юм. Үгышье һаа, Омско облас... абажа үзээ. Энэ областиин ...шад мүнөө жэл 100 миллион ... таряа гүрэндөө тушаахабди гэ...уялга абаба. Энэнь недондоной...о дүрбэ дахин үлүү гараха юм. ...сибирскдэ болоһон зүблөөн дээ...бласть, республика бүхэнэй де...ди гүрэндөө таряа, талха, һү, ..., нооһо түсэбһөө гадуур ехээр ...аха гэһэн уялга абажа, тэдэ ...нуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр ...гэхэбди гэжэ партиин Централь... Комитедтэ, Правительствода үгэ...тэһэн байгаа. Тэрэ тоодо манай ...т-Монголой АССР-эй делега...е һү, мяха, нооһо гүрэндөө ту...ха түсэбөө болзорһоонь урид ...гэжэ, 12 мянган тонно һү, 100 ...о нооһо түсэбһөө гадуур гүрэн... тушаахабди гэһэн уялга респуб...ынгаа ажалшадай үмэнэһөө аба... байха юм. Энэ горьтойшог уял...эшэ.

...эрэ уялгаһа нэрэтэй түрэтэйгөөр ...гэхын тула республикын хүдөө ...хын хүдэлмэрилэгшэд, партийна ...тскэ ба хүдөө ажахын органууд ... ажал хэхэ, үсэд нэтэрүү орол...о гаргаха ёһотой болоно. Сиби...н хүдөө ажахын хүдэлмэрилэг...дэй зүблөөндэ, хабаадагшадай ...далгада харюу болгон Түнхэнэй ...агай Хрущевой нэрэмжэтэ, ...асный пахарь» гэжэ, мүн бусад... колхозууд һү, нооһо, үндэгэ гү...дэ тушааха жэлэйнгээ түсэбые ... хада дүүргээд, мүнөө түсэбһөө ...уур тушаажа ба худалдажа бай... Мүн гүрэндэ нооһо тушааха жэ...нгээ түсэбые Байкало-Кударын, ...аменай, Хэжэнгын, Курумканай, ...нгын, Хориин аймагууд бүхы ...рээ дүүргээд, республикын Хүи...элэй доскада бэшэгдэнхэй.

...Сибириин, тэрэ тоодо Бурят-Мон...ой колхозууд ба совхозууд мал...алай продуктнуудые абалгаар ...н дотороо шухала һуури эзэлдэг ...на. Малажалай ашаг шэмые дээ...лүүлхэ, түрэл арадтаа малажалай ...дуктнуудые улам ехээр үгэхэ ар... боломжо манайда бии. Гэбэшье ...хон аймагуудай партийна, совет... органууд, МТС ба колхозуудай ...элбэрилэгшэд малай бэлшээри ...а эмхидхэхэ, харууһыень һайжа...лха, тиин ашаг шэмыень дээшэ...лхэ асуудалнуудта анхаралаа ба... табина. Тэрээн дээрэһээ боложо ...өө үедэ олохон аймагуудай кол...ууд һү гүрэндөө багаар тушаана, ...һан уялгануудаа дүүргэнэгүй. ...харшэбэрэй, Тарбагатайн ба бу... аймагуудай колхозууд гахай ша...гые хангалтагүйгөөр ябуулна. ...ын Сэлэнгын, Закаменай, Хориин, Яруунын аймагуудта эбэртэ бодо мал бэлшээн таргалуулха хэрэг баһал хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. **Мүнөө бүхы аймагуудай партийна, советскэ органуудай, колхоз ба МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй зорилгонь юуб гэбэл, зунай зүлгы һайхан сагые һамбаашалжа, малаа тэнхээ тамир оруулжа, ашаг шэмэ ехээр абаха хэрэг эмхидхэхэ уялгатай байна.**

Энэ ба хойто жэлдэшье адуу малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэдэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл хэрэгтэй байһаниинь хүн бүхэндэ мэдээжэ. Гэхэтэй хамта, тэжээл бэлэдхэл тон олон аймагуудта болошогүй муугаар ябуулагдажа байна. Бичурын, Зэдын, Яруунын, Кударын, Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын аймагуудай колхозууд үбһэндөө ороогүй шахуу. Теэд хахад һара болоод таряа хуряалга эхилхэ гэжэ байтарнь үбһэндөө ороогүй байхадаа эдэ аймагуудай ба тэндэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд юун тухай бодожо һууна гээшэб—гайхалтай! Баһал тэдэ аймагуудта силос даралга тон хангалтагүйгөөр ябажа байнхай. Жэшээлхэдэ, июлиин 25-һаа 31 болотор Яруунын аймагай колхозууд оройдоо 14 тонно үбһэ бэлдэһэн, нэгэшье тонно силос бэлдээгүй байшоо. Иимэрхүү байдал мүн Кяхтын, Сэлэнгын аймагуудай колхозуудаар тохёолдоно. Эдэ мэтэ баримтануудые хойшодоо яашье тэсэхын аргагүй. Тэжээл бэлэдхэлгые эрид шангалха, үндэһэн хубилалта дары хэхэ шухала. **Сагые алдангүйгөөр үбһэ хуряалгын тракторна, морин машинануудые бултыень хүдэлгэхэ, үбһэ сабшаха, тармаха, һүрилхэ нормые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ, таряа хуряалгын жэгдэрэн эхилтэр үбһэ хуряалгые хаа хаанагүй дүүргэхэ ёһотой.**

Хүдөө ажахыдахи хүдэлмэриин нэгэн шухалань таряа хуряалга болоно. Мүнөө жэл бороо хура орой оробошье, манай республика хадаа гүрэнтэйгөө таряагаар сүм тоосохо, өөһэдынгөө үрэһөөр хангаха, эдеэ хоолой ба малай тэжээлэй запас байгуулха бүрин аргатай юм. Энэ аргаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада мүнөө таряа талханай, кукуруза ба хартаабхын, огородой хойноһоо харууһа һайжаруулха, таряа хуряалгада һайнаар бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Байбашье тон олон аймагуудта тарилгын хойноһоо харууһалга айхабтар муугаар эмхидхэгдэнхэй. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй хайша хэрэг хандаһанһаань боложо, тэндэхи ороо-һото культурануудай тарилга бүртаг үбһэндэ дарагдашанхай. Сэлэнгынхид кукурузынгаа тарилгын орой хахадыень, хартаабхын—2 процентые элдүүрилээ, овощиин хойноһоо харууһалга тон муу. Сэлэнгын аймагай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Баирбиликтуев, Титов, МТС-үүдэй директорнүүд нүхэд Кузьмин, Ибрагимов, Заверщиев, колхозуудай түрүүлэгшэнэр юун тухай бодожо һууна гээшэб? Ургасын хойноһоо харууһалга мүн Тарбагатайн, Закаменай ба бусад аймагуудта хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Ториин, Куйтунэй ба бусад зарим МТС-үүд комбайнууд болон хүдөө ажахын бусадшье машинануудай заһабарилгые унжагайруулжа байна. **Ургасын хойноһоо харууһалгые эрид һайжаруулхынгаа хажуугаар, таряа, овощь болон хартаабха хуряалгада түгэс һайнаар бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Орооһо таряанай гээлтые хороохо хэрэгтэ таряае амяарлан хуряаха арга эгээл һайн дүй дүршэл гэжэ тодоронхой. Комбайнаар хуряагшада орходоо Сибириин эрхэ байдалда таряа хадалгые 10—12 үдэрөөр урид эхилхэдэ боломоор гэжэ энэ арга харуулна. Энэ арга хэрэглэхэдэ таряанай гээлтэ бага болоно, хуряалгын болзор хороно. Тиимэһээ энэ аргые үргэнөөр хэрэглэхээр бэлдэе!**

Нүхэд колхознигууд, механизаторнууд, партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэд! Малаа бардам хүрэхэ тэжээлээр хангахын, ургаса таряагаа болзор соонь хуряажа абаад, гүрэнтэйгөө сүм тоосохын, 12 мянган тонно һү 100 тонно нооһо гүрэндөө түсэбһөө гадуур тушаахын түлөө, Парти ба Правительстводаа үгэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө шармайн оролдое!

Москвада, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Лужникидэхи Центральна стадион дээрэ столицын барилгашадай суглаан дээрэ
нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ

Нүхэдүүд! Энэ гайхамшаг стадион бариһан барилгашад мүнөөдэр эндэ сугларба. Гансал энэ стадион баригдаа бэшэ, харин хэдэн бүхэли бүлэг спортивна барилганууд: спортивна ехэ аренэ, тамаралгын бассейн, спортивна бага аренэ баригдаа, спортын ордон баригдажа дүүргэгдэхэсэ байна. Эдэ барилганууд дотор 130 гаран залнууд, волейбольно, баскетбольно, теннисэ талмайнууд, хүнгэн атлетикын секторнүүд болон футбольно талмайнууд бии.

Һаяхан хада энэ газарые москвагайхид Лужники гэлэг байгаа, тиихэдээ юундэ иигэжэ нэрэлдэг байгааб гэхэдэ, эндэ хододоо шалбааг, намаг байдаг һэн. Москвагай энэ хуби бог шоройдо дарагданхай, болбосон зохид болгогдоогүй байгаа. Мүнөө энэ стадион баригдажа, энэ район тон гоё районуудай нэгэн болоо, Москвагай залуушуулай, мүн баһа залуу бэшэшье хүнүүдэй тон дуратайгаар ерэхэ газар болохонь ха.

Эдэ бүхы барилгануудые бодхоолгодо ехэ туһа нэмэри хэһэн барилгашадые, комсомолые, манай алдарта советскэ залуушуулые, Центральна стадион барилгада сэхэ хабаадаһан инженернүүд, техни[illegible], архитекторнүүд болон бүхы барилгашадые Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй үмэнэһөө амаршалхыем зүбшөөгыт. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альгаташалга).**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Московско Центральна стадиондо манай агуу ехэ вождь ба багша Владимир Ильич Ленинэй нэрэ олгогдобо. **(Нэрьемэ, үни удаан үргэлжэлһэн альгаташалга).**

Нүхэдүүд! Энэ стадион тон богони болзор соо баригдаа. 1955 оной майда лэ эндэ барилгын гол хүдэлмэринүүд хэгдэжэ эхилээ һэн. Жэлһээ нэгэ бага үлүү саг үнгэрөө, тиин тон богони болзор соо столицамнай иимэ гайхамшаг барилгануудтай болобо. Эдэ барилганууд маниие омгорхуулжа байна.

Советскэ залуушуул, манай гайхамшаг спортсменүүд һайн бэлэг абаба, тиин үшөө гайхамшаг ехэ илалтануудые ба амжалтануудые манай спортсменүүд туйлаха бээзэ гэжэ мүнөө Эхэ оромнай хүлеэжэ байна.

Энэ барилгын дүүргэгдэхэтэй хамта ехэ олон барилгашад сүлөө гаража, столицын барилганууд хүдэлмэрилхээ мүнөө ошохо болоно. Москвада гол түлэб гэр байрын, коммунальна болон культурно- ажаһуудалай барилгын хэгдэжэ байһаниинь, ажалшадай ажабайдалые һайжаруулгада хэрэгтэй юумэнүүдэй баригдажа байһаниинь мэдээжэ.

Энэ барилгада тиимэ лэ ехэ ханамжатайгаар, тиимэл ехэ эршэтэйгээр өөһэдынгөө хүсые хандуулхыетнай таанарта, нүхэд барилгашад, хүсэхэ һанаатайб, энэ жэлэй гэр байрын барилгын программые хүдэлмэришэд, технигүүд, инженернүүд архитекторнүүдэй дүүргэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэхыень хүсэнэб. Нүхэд, энэмнай бага программа бэшэ юм. 1956 ондо Москвада 1 миллион 360 мянган квадратна метр гэр байрын талмай баригдажа, ашаглалгада оруулагдаха ёһотой. Нэгэдэхи хахад жэлэй түсэб дүүргэгдээ, зүгөөр үлэһэн 5 һарын туршада хүдэлмэриин ехэнхи хубиие хэхэ хэрэгтэй.

Нүхэдүүд! Манай партиин Центральна Комитедэй шиидхэбэреэр Уралай, Сибириин ба Казахстанай районуудаар ябаһанаа мэнэ һаяхан бусажа ерэбэб. Свердловскдо болоһон Уралай областьнуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ, Новосибирскдэ болоһон Сибириин областьнуудай ба хизаарнуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ, Алма-Атада болоһон Казахстанай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ байлсааб. Тэндэ ургуулагдаһан баян һайн ургасые хуряажа абаха тухай асуудалнууд тэрэ зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Бидэнэр олон зуун километр газараар ябажа, таряанай ямар байһыень, тарилгада хэр зэргэ бэлэдхэжэ байһаниие хараабди. Тэндэ бидэнэй хараһан юумэ бидэниие баясуулна, иимэ һайн кадрнуудтай, мүнөө сагай машинна техникээр хүдөө ажахые хоёр жэлэй туршада хангажа шадаһан хүсэтэ промышленностьтай байһан Эхэ ороноороо омгорхуулна. Олон зуун жэл хахалагдаагүй хэбтэһэн шэнэ газарые ашаглая гэһэн һайн һайхан үүсхэлые советскэ арад Коммунистическэ партиингаа уряагаар дэмжэжэ, энэ хэрэгтэ гайхамшаг амжалтануудые туйлаба.

Энэ үнэхөөрөө түүхэтэ хэрэгтэ советскэ арадые партимнай уряалан бодхоогоо, тиин советскэ арад тэрэниие халуунаар дэмжээ. Олон зуун мянган советскэ патриодууд партиин уряае һайшаан дэмжэжэ, һуурижагдаагүй, хооһон шахуу губи талада ерэһэн байна. Тэдэнэр тэндэ үнэхөөрөө гайхамшаг юумэ хэжэ, тэрэ тала газарнуудые шэнэдхэн хубилгаа, советскэ арадта ашатай туһатай болгоо.

Мүнөө тэндэ хаа-хаанагүй таряан харагдана. Тэрэ гол түлэб шэниисэ юм. Тэндэ байхадаа корабль дээрэ далайгаар тамаржа ябаһан хүн шэнги болоношь—хэды шэнээн удаан тамарбашье, захагүй уһан далай урдаа хараһан шэнги болоношь. Казахстанай тала газарнуудта, Оренбургска тала газарнуудта, Алтайн тала газарнуудта тиимэрхүү байна: хэдэн сүүдхээршье ябаа һаа, хаа-хаанагүй гайхамшаг шэниисын заха хизааргүй тарялан хаража ябахат. Энэ хадаа советскэ хүнэй хүсэл зоригоор ашаглагдаһан шэнэ газарнууд дээрэ эдеэшэжэ байһан баян һайн ургаса гээшэ.

Тиимэ болоходоо, ороноо талха таряагаар хангалгые эрид һайжаруулха гэжэ 1953 ондо парти, правительствын табиһан асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ болоно. Һанаһан юумэндээ бидэ мүнөө жэл хүрэбэбди гэжэ хэлэжэ шадаха болонобди. Ургуулһан ургасаяа хуряаха гээшэ мүнөө эгээл шухала болоод байна. Энэ жэл оромнай ехэ таряа абахань. Би товарна таряан тухай, уялгата тушаалгаар, машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэриин түлөө, мүн худалдан абалгаар колхозуудһаа гүрэнэй мэдэлдэ орохо таряан тухай хэлэнэб. Мүнөө жэлдэ бидэндэ орохо иимэ ехэ таряан манай орондо хэзээдэшье үшөө байгаагүй юм. **(Нэрьемэ альгаташалга).**

Энээниие ойлгуулхын тула иигэжэ хэлэһүүб. Энэ жэлдэ ганса Российска Федераци 2 миллиард 200 миллион пүүд оро оһо, бүхы Советскэ Союз дотор урдань бэлэдхэгдэжэ байһанай тухайтай таряа бэлэдхэхэнь. **(Альгаташалга).** Эды шэнээн таряа абаһандаа омгорхожо, оромнай ехэ амжалта туйлаа гэжэ тоолодог байгаабди. Мүнөө жэл эды шэнээн таряае ганса Российска Федерациин колхозууд болон совхозууд үгэхэ байна.

Энээниие туйлаха бүхы үндэһэ баримта бии гээшэ, юуб гэхэдэ, мүнөө таряан ургуулагдаад байна, тиигээд, хэрбээ республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бии байһан бүхы арга боломжонуудаа ашаглаа һаа, тэдэнэр эды шэнээн ехэ оро оһо абажа шадаха гэжэ бидэ найданабди.

Тиигээд мүнөө Казахстаниие абаад үзэгты, энэ республика урдань оро оһо тушаалгада тоодо абтадаггүй шахуу байгаа. Мүнөө жэл Казахстан өөрынгөө амжалтаар бүгэдые үнэхөөрөө гайхуулна. Хоёр жэлэй туршада тэндэ 19 миллион гектар шэнэ ба боро газарнууд ашаглагдаба. Тиин мүнөө жэл Казахска республикын колхозууд болон совхозууд 23 миллион гектар газар дээрэһээ гэхэ. гү, али 1953 ондо хуряаһанһаа 16 миллион ехэ гектар дээрэһээ оро оһото культурануудай ургаса хуряахань. Хэрбээ урдань Казахстан гүрэндөө жэл бүри 50—70 миллион пүүд, эрхим жэлнүүдтэ 100 гаран миллион пүүд таряа тушаадаг байгаа һаа, мүнөө жэл тус республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 1 миллиард пүүд оро оһо тушааха уялга абаба. Энэнь гол түлэб шэниисэ юм. (Альгаташалга).

Украина—Советскэ Союзай таряанай гол газар мүн гэжэ урдань тоологдодог бэлэй. Намда украинецууд бү гомодог лэ, теэд иигэжэ хэлэхэ байна. Мүнөө жэл тэдэнэр гурбадахи һуури эзэлхэ юундэб гэхэдэ, Казахстан Украинаһаа ехэ таряа гүрэндөө үгэхэ болоно. **(Альгаташалга).** Казахска ССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй амжалта советскэ арадай туйлалтануудай гайхамшаг аша үрэ мүн, тэдэ амжалтанууд бидэ бүгэдые ехээр баясуулна. Таряа ехээр таридаг республикануудай зэргэдэ Казахска республика оробо. Тэрэ республика энэ талаар угаа ехэ арга боломжотой байһанаа мүнөө жэл харуулба. Теэд миллиард пүүд таряа абаад хизаарлахаар бэшэ арга боломжотой гээшэ.

Бусад республикануудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ бага бэшэ эршэтэйгээр ажаллажа, манай ниитын хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулжа байна. Тиигэбэшье, оро оһо таряанай асуудалые шиидхэлгэдэ оруулагдаха гол хубитые гурбан республиканууд — Российска Федераци, Казахстан, Украина оруулжа байна. Эдэ республиканууд гүрэнэй фонддо 3 миллиард 660 миллион пүүд таряа үгэхэнь. Нүхэд, энэмнай угаа ехэ илалта гээшэ. **(Альгаташалга).**

Тиимэ болоходоо мүнөө жэл таряагаар, тиихэдээ шанар һайнтай таряагаар бүхы гол хэрэглэмжэеэ хангаха болонобди. Хэрбээ жэлэй дүүрэхэ тээшэ зарим городуудта хара, бортогор хилээмэ ехээр баридаг боложо, сагаан хилээмэ багаар барина гэжэ мүнөө зэмэрхэхэ ябадал гарадаг юм һаа, энэ жэлэй ургасые хуряагаад байхадаа оромнай гол түлэб шэниисээр хангагдахань гээшэ. Сагаан хилээмэндэ дуратайшуулай баярлахадань болоно. **(Шууяа шэмээн гараба, альгаташалга болобо).**

Эдэ бүгэдэ ехэл һайн, бидэ бүхэниие баясуулха ёһотой юумэ гээшэ. Теэд ганса амжалтанууд тухайгаа хэлээд байжа болохогүй. Эдэ амжалтануудаа батадхахын тула үшөө тон ехэ юумэ хэхэ зэргэтэйбди. Ороноймнай шэнээр ашаглагдаһан нютагууд газар элдүүрилдэг машинануудаар, сеялкэнүүдээр гол түлэб хангагданхай. Мүн тэндэ дүй дүршэлтэй кадрнууд бии; совхозуудай тосхонууд баригдажа, байрын үсөөн бэшэ шэнэ гэрнүүд бодхоогдоо.

Тиигэбэшье, хэгдэһэн энэ юумые табигдаһан үндэһэ һуури гээшэ гэжэ лэ тоолохо хэрэгтэй, юундэб гэхэдэ, хэгдэһэн энэ юумэ шэнэ ба боро газар ашаглажа байһан хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй эрилтэнүүдые хүсэдөөр хангажа холо шадахагүй байна. Шэнэ газар дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан хүнүүдые һайнаар хангахын, илангаяа гэр байраар хангахын тула үшөө ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй.

Тэдэндэ таряа хуряалгын ба хуряалгын бусад машинануудые ехээр үгэхэ шухала. Эдэ бүгэдые промышленность үгэхэ ёһотой; хүдөө ажахын бүхы хэрэглэмжэнүүдые бодомжотойгоор тоолон гаргажа, һайнаар түсэблэхэ хэрэгтэй.

Энэ жэлдэ ороной зүүн районуудта ургаса хуряалсахаяа центральна областьнуудай городуудһаа һайн дураараа оло олон мянган хүнүүд ошоо. Теэд энэ саг зуурын хэрэг гээшэ, юундэб гэхэдэ, олон мянган хүнүүд жэл бүри баруун тээһээ зүүн тээшээ, Сибирь, Казахстан руу хуряалгын хүдэлмэридэ ошожо байха юм гэжэ бодожо болохогүй. Нэгэдэхеэр, энэ хадаа хүнүүдые өөһэдынь ажалһаа һаатуулна. Хоёрдохёор ажалай ресурснууд ехэ гээлтэ хоролтодо ороно. Гурбадахяар, ургаса хуряалсахаяа олон зуун, заримдаа олон мянган километр газарта ошоһон хүнүүдтэ зохид һайн бэшэ болоно.

Энэ хэрэг эмхидхэлгэдэ гараһан бүхы дутагдалнуудые арад зоной, илангаяа залуушуулай эдэбхи зориг мүнөө дээрээ диилэжэ байна. Теэд хуряалгада дуратайгаар ошоод, тэндэ шэн зоригтойгоор хүдэлмэрилжэ байһан манай гайхамшаг залуушуулай, советскэ студентнүүдэй, манай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай патриотизмын үзэлые, этигэл найдабариие үлүү хаража болохогүй. Машинануудые олоор үгэхэ, хуряалгын бүхы хүдэлмэриие шадаал һаа ехээр механизировалха хэрэгтэй. Энээниие туйлахын тула хэрэгтэй техническэшье, мүн бусад материальнашье арга боломжонуудтай гээшэбди. Мүнөө хуряалгын үедэ таряагаа гээхэгүйн, һайнаар суглуулжа абахын тула бии байһан хуряалгын машинанууд болон механизмуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэй.

Нүхэдүүд! Энэ жэлдэ социалистическэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд оронойнгоо хүн зониие мяха-һүнэй продуктнуудаар, илангаяа һүөөр хангаха талаар партиин ЦК-гэй январска пленумэй, XX съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө һайнаар хүдэлөө. Энэ хэрэгтэ бидэ бага бэшэ амжалта туйлаабди. Хэрбээ 1953 оной июлиин 20 болотор бүхы категориин ажахынууд 5 миллион 918 мянган тонно һү бэлдэһэн байгаа һаа, 1956 оной тэрэл үе соо 9 миллион 320 мянган тонно һүн бэлдэгдээ. Хэрбээ 1953 оной июлиин 20 хүрэтэр 976 мянган тонно мяха бэлэдхэгдэһэн байгаа һаа, энэ жэлэй тэрэл болзор соо 1 миллион 177 мянган тонно бэлэдэгдээд байна.

1953 оной июлиин 1-дэ 1 миллион 267 мянган толгой гахай шахагдажа байгаа һэн; энэ жэлэй тэрэл үдэртэ 4 миллион 84 мянган толгой гэхэ гү, гурба дахинһаа олон толгой шахагдажа байна. Энэ жэлэй 9 һарын туршада 6 миллион 175 мянган толгой гахай шахагдажа үүсэлэгдээ, харин тиихэдэ 1953 оной тэрэ үе соо 2 миллион 331 мянган толгой үүсэлэгдэһэн байгаа; тиимэһээ хоёр хахад дахин үлүүтэй олон толгой үүсэлэгдэбэ гээшэ.

Мүнөө үедэ оронеймнай олон городуудта һү, тоһо болон һүнэй продуктнуудай талаар эрилтэ хүсэдөөр шахуу хангагдажа байна. Зүгөөр, энэ сохом лэ эхин гээшэ. Оронойнгоо бүхы һуурин тосхонуудые бултыень һү болон һүнэй продуктнуудаар, һүнэй тоһоор, творогоор, сыраэр хангаха зорилго мүнөө табиха хэрэгтэй. Энээниие туйлаха бүхы арга боломжонууд бии; энэ хүсэд бэелүүлэгдэмээр зорилгые туйлахын тула имагтал оролдосотойгоор, эршэ зоригтойгоор, шадабаритайгаар ажаллаха хэрэгтэй.

Мүнөө оронойнгоо хүн зониие мяха болон мяханай продуктнуудаар хүсэдөөр хангаха тухай асуудал табигдаад байна. Манай мяханай ресурснууд ехэ боложо байна зүгөөр манай эрилтэнүүд тэрээнһээ бага бэшээр ургана. **Тиимэһээ бидэнэр тэрэ эрилтэһээ түргэнөөр ресурснуудаа ехэ болгохын тула бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргаха ёһотойбди. Энэ зорилгые һаяын сагта шиидхэжэ шадахабди, шиидхэхэ ёһотойшьебди.**

Уралай, Сибириин болон Казахстанай районуудта, мүн оронеймнай бусадшье районуудта малажал болон шубуу үсхэбэрилгые, тиихэдэ Казахстанда илангаяа хони үсхэбэрилгые хүгжөөхын тула хэрэгтэй угаа ехэ арга боломжонууд бии гээшэ. Казахстанда хони үсхэбэрилхэдэ тон һайн условинууд бии. Энэ хэрэгтэ һомологдохо мүнгэ зөөри түргэнөөр харюулагдаха байна. Малажалые хүгжөөхэ ябадал арад зоной ажабайдалые һайжаруулха, эрхим эдеэ хоолой талаар тэдэнэй улам ехэ боложо байһан эрилтэнүүдые хангаха, хүн зоноо гутал хубсаһа болон үргэн хэрэглэлэй бусад зүйлнүүдээр хангахын тула эрхим һайн арга боломжонуудые бии болгохо зорилгоор манай хүнгэн промышленностиие хангаха хэрэгтэй нягта холбоотой юм. Ороноо оро оһо таряагаар хангалгын асуудалай мүнөө шиидхэгдэжэ байһанда адли, партиин XX съездын табиһан энэ зорилгын һайнаар шиидхэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Ондоо культурануудайшье һайн ургаса гараад байна гэжэ хэлэхэдэ болоно. Манай орон дотор сахарна свёклын тарилгын талмай нилээд ехэ болгогдоо. Хоёр жэлэй туршада сахарна свёклын тарилгын талмайе Украина 300 мянган гектараар, Российска Федераци 104 мянган гектараар ехэ болгоо, бусад республиканууд энэ культурын тарилгые 7 мянган гектараар үргэдхөө. Сахарна свёклын һайн ургаса эдеэшэжэ байна. Энэ жэлдэ нилээд ехэ сахарна свёкло хуряагдаха, тиимэһээ нёдондо ба урзанда жэлнүүдтэ гаргагдаһанһаа нилээд ехэ сахар гаргагдаха гэжэ найдаха бүхы үндэһэ баримта бии гээшэ. **(Альгаташалга).** Теэд энэ үшөөл хүсэд хангалтатай бэшэ байна, юуб гэхэдэ, хүн зоной хэрэглэмжэ ургажа байна. Тиимэһээ, энэ асуудалда хандуулдаг анхаралаа һуларуулхагүй, харин сахарна свёклын тарилгын талмайе ехэ болгохо, ургасыень дээшэлүүлхэ, сахарна свёклые буйлуулха хэрэг һайжаруулха хэрэгтэй. Мүнөө сагай зэмсэг түхеэрэлгээр хангаад

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта.)

Н. С. Хрущев Бирманска Союзай Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Монг Он гэгшэтэй уулзаба

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев Бирманска Союзһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Монг Он гэгшэтэй августын 1-дэ уулзажа, тэрээнтэй хани ёһоор хөөрэлдөө.

(ТАСС).

Москва, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Лужникидэхи Центральна стадион дээрэ столицын барилгашадай суглаан дээрэ

нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэhэн үгэ

(Түгэсхэл)

байбал, тэдыл шэнээн свёклоhоо ехэ сахар гаргажа болохо юм.

Урданайхиhаа нилээд ехэ хартаабха болон овоць таригдаад, эдэ культурануудай hайн ургаса гаража байна.

Тобшоор хэлэбэл, хэрбээ эдеэ хоолой ресурснуудай талаар саашанхияа хараад үзээ hаа, энэ жэл тусгаар, гайхамшаг жэл, манай ороной арадуудые баясуулха жэл болобо гэжэ хэлэхэдэ болоно. **(Альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Манай промышленность тогтоогдоhон түсэбүүдые мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Худэлмэришэд, инженернүүд, албахаагшад болон эрдэмтэд шэн зоригтойгоор ажаллажа, промышленностиие хүгжөөхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө ёhотой hайн хубитые оруулжа байна. Хэрбээ машина бүтээдэг промышленностьгүй байгаа hаа, бидэнэр хүдөө ажахые дэбжээхэ аргагүй байгаабди, богони болзор соо шэнэ ба боро газарнуудые ашаглаха хэрэгтэ иимэ hайн үрэ дүнгүүдые туйлажа шадахагүй байгаабди.

Тиигэбэшье, промышленностьдамнай үшөөл ехэ резервнүүд бии гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Олон промышленна предприятинууд жэгдэ бэшээр худэлмэрилнэ, металл үйлэдбэрилхэдээ ехэ гээлтэ хоролто хэнэ, ехэ металл харуудаhан боложо ошоно, заводууд прессово-штамповочно зэмсэг түхеэрэлгээр хүсэдөөр хангагдаагүй байна.

Үйлэдбэрилгые юрэнхы дээрэнь ехэ болгохотоёо хамта, түүхэй эд болон материалнуудые улам ашагтайгаар хэрэглэхын тула промышленностиин худэлмэриин шанарай показательнуудые hайжаруулгада тусгаар анхарал хандуулха ябадалые зургаадахи табанжэлэй тон шухала зорилгонуудай нэгэн болгожо партиин XX съезд табиhан байна. Машина бүтээлгэдэ тусхай мэргэжэлтэй болохо ябадалые, поточно үйлэдбэриие хүгжөөхэ, машинын шэгнүүрые хүнгэн болгохо, тэдэниие бүхэ ба бүтээсэ ехэтэй болгохо, техникын мүнөө сагай хүгжэлтэдэ зохихо машинануудые бүтээхэ хэрэгтэй.

Худэлмэришэд болон инженернүүдэй ажалай улам ехэ бүтээсэтэй байхын тула үйлэдбэриин талмайнуудые, станок зэмсэгүүдые hайнаар ашаглаха шухала. Бидэнэр фабриканууд болон заводуудые заатагүй жэгдэ тэгшээр худэлмэрилүүлдэг болгохо, бүхы hарын туршада продукци жэгдээр гаргадаг болгохо ёhотойбди. Түсэбые жэгдээр үдэр үдэрөөрнь, декада декадаарнь дүүргэдэг байха хэрэгтэй. Үйлэдбэрилгэдээ жэгдэ тэгшээр бэлэдхэл түхеэрэлгэ хэжэ, штурма хэхэ ябадалые болюулха, завод бүхэндэ, цех бүхэндэ нормальнаар худэлмэрилхэ арга нүхэсэл байгуулха шухала.

Иимэ зориилго министерствонүүдэй урда, худэлмэришэд, инженернүүд болон директорнүүдэй урда, коммунистнууд болон комсомолецуудай урда, промышленностиин бүхы худэлмэрилэгшэдэй урда табигдаад байна. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, худэлмэришэн бүхэнэй бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Ажалай бүтээсын ехэ байха бүри нөөсэлгэ ехээр хэгдэхэ, манай арадай ажабайдалые улам hайжаруулха, худэлмэришэд болон албахаагшадай бодото салин хүлhые саашадань дээшэлүүлхэ ба бусад материальна баялигуудые байгуулха арга боломжонууд улам ехэ болохо гээшэ.

Промышленностьяа хүгжөөхэдөө, бидэнэр арадай ажахын гол шухала hалбаринууд болохо хүндэ индустриие, машина бүтээлгые дэбжээлгэдэ тусгаар анхарал хандуулха ёhотойбди. Хүндэ промышленностиие ба машина бүтээлгые бэшэнhээ түргэнөөр хүгжөөгөөгүй hаа, оронойнгоо арадай ажахы болон экономикые амжалтатайгаар хүгжөөжэ болохогүй, тиимэ хадаа арадай ажабайдалые hайжаруулха арга нүхэсэл байгуулагдахагүй байна.

Нүхэдүүд! Манай ажахыда барилгын хэрэг тусгаар hуури эзэлнэ. Барилгые hайжаруулха хэрэгтэ, түсэбтэ социалистическэ ажахын олгодог бүхы арга боломжонуудые ашаглалгада бидэ анхаралаа хандуулха ёhотойбди. Хабсаргагдамал түмэр-бетон ехээр хэрэглэхэ, заводто алмалтатайгаар хэгдэhэн конструкцинуудые байгуулха хэрэгтэй. Мүнгэн зөөри болон материалнуудые гамтайгаар гаргашалжа, барилгые химдаруулха ба ехээр хэхэ хэрэгтэ hаналаа ехээр табиха хэрэгтэй. Ажалшадай ажабайдалые hайжаруулхын тула хэрэгтэй гэр байранууд, hургуулинууд, больницанууд болон коммунальна бусад барилгануудые улам олоор бариха ёhотойбди.

Парти, правительство эдэ асуудалнуудые эгээл шухала асуудалнуудай нэгэн гэжэ тоолоно. Мүнөө үедэ гэр байрын асуудал эгээл шангаар табигдаhан асуудал мүн болоно. Гэр байранууд олоор хэрэгтэй. Тиимэhээ гэр байра барилгын зорилгые шиидхэлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулха хэрэгтэй. Материальна зөөри болон худэлмэришэ хүсые ашаггүйгөөр гаргашалха, үлүү гаргаша хэхэ ябадалhаа арсахыень архитекторнүүдые, инженернүүдые, бүхы барилгашадые уряалнабди. Гэр байрын барилгые түргэдхэхын, хүнүүдэй хэрэглэмжые түргэнөөр хангахын зорилгоор иимэ асуудал бодожо үзэхэ хэрэгтэй. Манайда үндэрөөрөө 3,2 метр болохо байранууд баригдана, тиихэдэ Англи, Франци болон бусад зарим оронуудта 2,3—2,7 метрээр баригдана. Үндэрөөрөө 3,2 метр болохо байра 2,7 метр гү, али 2,3 метрhээ hайн юумэ ааб даа, теэд набтаршаг байрануудые баряа hаа, байрын шэнэ гэрнүүдые ашаглалгада оруулха арга боломжоёо 10—15 процентээр ехэ болгожо шадаха байгаабди. Магад, манайда тогтоогдоhон нормые нэгэ хэды үе соо болюулжа, нэгэ бага набтар байрануудые бариха, тиигэжэ ашаглалгада тушаагдадаг байрануудые олон болгохо, барилгын шанарые, илангаяа заhалга түхеэрэлгын шанарые hайжаруулха хэрэгтэй гээшэ аа гү. **(Альга ташалга).** Гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй худэлмэриин условиие хүнгэдхэхын тула кухниие түхеэрэлгэдэ тусгаар анхарал хандуулха шухала. Гаргаша багатайгаар ашаглалгада оруулхада эгээл hайн гэрнүүдые бариха, ехэ үндэр гэрнүүдые бариха гэжэ оролдохогүй зэргэтэйбди. Ехэ үндэр гэрнүүдые барилга алишье талаараа ашаа харюулаагүй. 26-дахи дабхарта байхада 2-дохи гү, али гурбадахи дабхарта байhанhаа доро, муу гээшэ, тиимэhээ городой ямаршье хүн хоёрдохи дабхарайнгаа байрые 26-дахи дабхарайхитай андалдахагүй. **(Энеэдэн, альгаташалга).** Гурбан-дүрбэн дабхар гэрнүүдые барихада нилээд химда бололог, ашаглалгада оруулхада hайн байдаг гээшэ. Зүүн ба 5 дабхар байрын гэрнүүдые улам олоор бариха зэргэтэйбди. Дүрбэн дабхар гэртэ, жэшээнь, лифтгүйгөөр байжа болохо, тиин барилга үнэгүй болгогдохо, алмагдаhан зөөреэрнь гэр байра олоор барижа, гэр байра хэрэглэжэ байhан хүнүүдые түргэнөөр хангажа болохо байна.

Томо городуудhаа гадна, мүн бага городуудта, худэлмэришэнэй тосхонууд болон колхозуудта байрын гэрнүүдые, культурно-ажаhуудалай байшангуудые улам олоор бариха шухала; нэгэ дабхар гү, али хоёр дабхар гэрнүүдые, үгы hаа мансардатай нэгэ дабхар гэрнүүдые бариха хэрэгтэй. Нютаг нютагай барилгын материалнуудые—хирпиисэ, ракушечник, шлакоблок ехээр хэрэглэхэ зэргэтэйбди. Хүдөө нютагуудта—МТС-үүд болон колхозуудта саманна барилга хэхэ хэрэгтэй. Олон районуудта хулhа ашаглаха хэрэгтэй. Манай инженернүүд болон архитекторнүүд хулhа ашаглалгада hаналаа табинха, тэрэниие хүдөөгэй барилгада хэрэглэдэг болгохо зэргэтэй. Дулаа бариха хулhан плиткэнүүдые хэжэ, түмэр-бетон арматтай гэр баряа hаа, хэдэн зуун жэлдэ бүхэ байха, дулаан, шиигүй, ажаhуухада зохид hайн байха гээшэ.

Хэрбээ манай барилгын ямар байhаниие **тодорхойлон харуулжа,** саашанхи зорилгонуудые табибал, иимэ юрэнхы тобшолол хэхэ хэрэгтэй: **манай барилгашадта барилгын** хэрэгэй дээдэ зэргын культура, эмхи гурим юунhээшье ехээр мүнөө дутажа байна.

Хэрбээ барилгануудай хүтэлбэрилэгшэдэй, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэдэй, проект табигшадай, эрдэмтэдэй ба барилгын бүхы худэлмэрилэгшэдэй барилгынгаа хэрэгые хэлбэришэгүйгөөр, эзэн ёhоор, үдэрhөө үдэртэ hайжаруулжа байдаг, барилга дээрэ техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө тэмсэдэг байгаа hаа, манай туйлаhан амжалтанууд нилээд ехэ байха hэн. Манай партиин XX съездын шиидхэбэринүүд энээниие туйлахыень уряална. Барилга дээрэхи бага, ехэшье дутагдалнуудые, барилгые hаатуулдаг бүхы юумые түргэнөөр зайсуулха, мүн hайн юумые элирүүлжэ, бүхы барилгашадые тэрээнтэй танилсуулха, новаторнуудые саг үргэлжэ дэмжэжэ байха, тэдэнэй дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй. Тиигээд байбал манай хэрэг холо hайнаар ябаха гээшэ.

Нүхэдүүд, уласхоорондын байдал тухай нэгэ хэдэн үгэ хэлэхэм.

Энэ талаар хэрэгнай ямар байнаб? Советскэ Союз уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые hуларуулхын тула, хүйтэн дайнай оршон байдалые түрүүшээр hуларуулжа, удаань усадхахын тула ехэ юумэ хэhэн байна. Бидэ тиимэ зорилготойгоор худэлмэрилнэбди, социалистическэ ба капиталистическэ оронуудай зэргэлээд амгалан байжа болохо тухай агуу ехэ Ленинэй заабариие бэелүүлхын тула, дай зайсуулхын тула бүхы оролдолгоёо гарганабди. Бидэнэр дай болгуулхагүй гэhэн зорилго табихаhаа гадна, худалдаа наймаанай, культурна ба научна холбоо барисаанай, туристнуудай ябалсалгын нормальнаар хүгжэжэ болохоор условинуудые байгуулха, хоёр системын зэргэлээд амгалан байхын тула хэрэгтэй бүхы юумые хэхэ, дайнай боложо болохо ябадалые зайсуулха, гараhан бүхы асуудалнуудые тэсэбэритэйгээр, гүрэнүүдэй хоорондоо бэе бэеэ ойлголсохо, хани барисаатай байха ёhоор шиидхэхэ зорилго табинабди.

hүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада ехэ худэлмэри хэгдээ: бидэнэр австрийска асуудалые шиидхэжэ шадаабди, Югославитай гараhан арсалдаае зайсуулжа, гүрэнэй талааршье, партийна талааршье харилсаагаа заhаруулаабди. Мүнөө хоорондохи харилсаамнай заhаруулагдажа, хани барисаата харилсаа тогтоогдоо. Германиин Федеративна Республикатай договор баталагдаа, мүн хэдэн бусад хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдээ.

Бидэ мүнөө Японитой дайнай үеын эбгүй байдалаа болюулха, эбэй договор баталха, энэ оронтой дипломатическа харилсаа дахин тогтоохо хүсэлэнтэйбди. Мүнөө Москвада ерээд байhан Японийн гадаадын хэрэгүүдэй министр господин Сигемицутай хэлсээ хэгдэжэ эхилбэ. Энэ хэлсээнэй амжалтатайгаар дүүрэхын тула бидэнэр өөhэдынгөө талаhаа хэрэгтэй бүхы юумые хэхэбди.

hүүлэй үедэ хэдэн олон гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд манай орондо ерээд бусаа, тэдэнтэй хэлсээ хэгдээ. Бидэнэр өөhэдөө хэдэн оронуудаар ябаабди. Эдэ бүгэдэ хадаа бэе бэеэ hайнаар ойлголсохо, зохид hайн харилсаа тогтоохо арга нүхэсэл бии болгоно, түгшүүрилтэ байдалые hуларуулха, хүйтэн дай усадхаха ябадалда туhа нэмэри болоно, арадуудай хоорондоо дүтэ болохо ябадалда туhална.

Арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай хэрэгэй түлөө, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые hуларуулха хэрэгтэ туйлагдаhан туйлалтые бата бэхи эб найрамдал болгон бэхижүүлхын тула оролдожо, гүрэнүүдэй хоорондо этигэл найдабари тогтоохын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ гэhэн зорилго манай партиин XX съезд табяа. Манай парти энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэжэ байна гэжэ бидэнэй найдамтайгаар хэлэхэдэ болоно, энэ хадаа ганса манай ороной арадуудай бэшэ, харин бүхы дэлхэйн оронуудай эгээл hайн hанал хүсэлтэй зохилдоно.

Хэрбээ бидэнэй өөhэдынгөө гадаадын политикые энэл шэглэлээр саашадаашье ябуулаа hаамнай, бэе бэеэ ойлголсохо гэжэ социалистическэбэшэ лагериин гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй эрмэлзээ hаань, манай хүсэлэл оролдолго оронуудай хоорондохи харилсаае hайжаруулгада, бүхы арадуудай бата бэхи эб найрамдалые бэхижүүлгэдэ улам ехээр туhалха байна гэжэ тухайлха бүхы үндэhэ баримта бии гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет болон Правительство тоолоно.

Буу зэбсэг хуряалгада, атомна болон водородно зэбсэгые үйлэдбэрилхэ ба хэрэглэхэ ябадалые хорилгодо, атомна болон водородно бомбонуудай туршалгые болюулха хэрэгтэ мүнөө манай хүсэл оролдолго хандуулагдаад байна. Эдэ зорилгонуудые туйлаа hаа, социалистическэ ба капиталистическэ гүрэнүүдэй зэргэлээд амгалан байхын тула хэрэгтэй үнэхөөрөө угаа ехэ арга боломжонууд бии болохо hэн. Энэ хадаа зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо, налогой дарамтые хороохо арга олгохо бэлэй. Зэбсэгжэлгэ хэхын, сэрэгүүдые тэдхэхын тула ашагдадаг налог бюджедэй зөөриие абадаг, арадуудай ажабайдалые муудуулдаг юм.

Теэд эдэ бүгэдэ ганса манай хүсэлэнhээ болодог бэшэ юм. Буу зэбсэг хуряаха, атомна зэбсэгые ба тэрэнэй туршалгые хорихо асуудалнуудаар бидэнэй оруулhан дурадхалнуудые зарим гүрэнүүдэй правительствонуудай ойлгон абаагүй, дэмжээгүй байhаниинь халагтай, харин тиихэдэ эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэ тэдэ правительствонуудhаа дулдыдаха юм.

Бидэнэрэй, бүхы социалистическэ оронуудай дай хэхые хүсэдэггүйдэл адляар, мүнөө мүн бусад оронууд дай хэхые хүсэнэгүй гэжэ бидэнэр тоолонобди. hүүлэй үедэ хэгдэhэн хэлсээнүүдэй үедэ энэ эли болоо. Шэнэ дай хэхэ дурагүй байхаhаа гадна, дайнай болохогүйн түлөө тэмсэжэ байhан Инди, Бирма, Афганистан тухай бидэ хэлэнэгүйбди. Англида господин Идентэй ба тэрэнэй нүхэдтэй, тэрэшэлэн французска правительствын түлөөлэгшэд—господин Ги Молле, Пино болон бусадтай бидэнэй хэhэн хэлсээнүүдэй үедэ тэрэ мүн лэ мэдэгдэжэ байгаа hэн.

Мүнөө тэнгэридэ үүлэхэнүүд бии боложо, зарим гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае түгшүүрилтэй болгобо гээшэ. Суэцкэ каналые национализацилха тухай египетскэ правительствын шиидхэбэри тушаа би хэлэнэб. Энэ шиидхэбэриие баруунай зарим оронуудта, илангаяа Англида ба Францида дан ууртайгаар угтаба. Хүсэрхэлгын зэбсэгүүдые хэрэглэхэ тухай, дайн байлдаа хэхэ гэhэн шахуушье бодомжогүй үгэ абяан тэндэ гаража байна. Тиибэ ябашье. Англиин болон Франциин гүрэнэй ажал-ябуулгашадай зүб мүрыень бариха ухаан бодол, дүй дүршэл, политическэ талаараа юумэ ойлгохо ябадал энэ түүхэтэ шиидхэбэриие зүбөөр ойлгохо, энээнhээ зохихо тобшолол хэхэ арга тэдэндэ олгохо байха гэжэ би hананаб.

Эндэ хуулида харша юумэ тохёолдоогүй гэжэ бидэ тоолонобди. Юун тухай үгэ гараад байнаб? Суэцкэ канал тухай үгэ хэлэгдэжэ байна. Тэрэ хаана байдаг юм? Египедтэ тэрэ байдаг. Ямар газар дээгүүр тэрэ гарадаг юм? Египетскэ газар дээгүүр тэрэ гарадаг юм. Энэ канал хэнэй гараар баригдаа юм? Тэрэ хадаа арабуудай, Египедэй зоной гараар баригдаа юм. Теэд тэрэ Египедэй гарта ороогүй юм hэн.

Тэрэ сагhаа хойшо олон арбаад жэл үнгэрөө. Зүгөөр, саг хубилжа байдаг, гүрэнүүдэй хоорондохи, арадуудай хоорондохи харилсаан хубилжа байдаг. Мүнөө бидэ ямар үедэ ажаhуунабиибди гэхэдэ, дайшалан абаха ба эзэмдэхэ аргаар тогтоогдоhон харилсаан бусад арадуудые мэдэлдээ барижа байха ябадалда таарахагүй болоhон үедэ ажаhуунабди. Колониальна арадууд колониальна дарлалтаhаа сүлөөрэжэ байна, тэдэнэр эрхэ сүлөөтэй болохо тухайгаа мэдүүлжэ байна. Тиимэhээ Индидэ, Бирмэдэ бэеэ дааха байдал олгоходоо, өөhэдынгөө сэрэгүүдые Суэцкэ каналай зоноhоо гаргахадаа английска правительство зүб шиидхэбэри абаhан байгаа.

Суэцкэ каналые национализацилга хадаа бүрин эрхэтэ правительство байhан египетскэ правительствын зүб ёhоор абаhан шиидхэбэри мүн гэжэ би hананаб. Суэцкэ каналаар суднануудай сүлөөтэйгээр ябаха ябадалые хүндэлхэ, энэ компаниин акцинуудые барижа байhан хүнүүдтэ түлбэриень түлэхэ гэhэн уялгые Египедэй абаhаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тиимэhээ шэнэ оршон байдалые, шэнэ сагые зүб мүрөөрнь хараадаа абажа, сэдьхэлээ даруугаар барин энэ шиидхэбэриие сэгнэхэ хэрэгтэй. Ондоо арга оно байхагүй.

Египедые, мүн баhа бусадшье бүрин эрхэтэ гүрэнүүдые хашаха политика эндүүтэй политика мүн гэжэ бидэ тоолонобди. Энэ хэрэгтэ түргэдүү, хэмhээ хэтэрхэ ябадал гаргабал, эб найрамдалай хэрэгтэ муу юумэ ушаруулжа болохо, энэ районда баруунай гүрэнүүдэй өөhэдынь интересүүдтэ хохидол ушаруулжа болохо гээшэ.

Суэцкэ каналые национализацилга Англиин, Франциин, Америкын Холбоото Штадуудай гү, али ондоошье оронуудай арадуудай интересүүдтэ хохидол ушаруулнагүй. Имагтал Суэцкэ каналай урданай компани, энэ каналые ашаглан, ехэ олзо оложо байhанаа, мүнөө Египедэй ашаар баяжаха аргагүй болохонь гээшэ.

Суэцкэ каналаар суднануудай сүлөөтэйгөөр ябадаг байхые хүсэдэг Советскэ Союз, Суэцкэ каналаар хэнэйшье ябахада болохо гэhэн египетскэ правительствын мэдүүлгые хараадаа абажа, энэ ушараар түргэдэхэ, сухалдаха, hанаагаа зобохо ябадал гаргаха ямаршье үндэhэ баримта бай[…] тоолоно. Хэрбээ Суэцкэ[…] районходи оршон байдал[…] тээhээ зорюута муудуула[…] тэрэ байдалай муу боло[…] бидэ этигэнэбди.

Иигэжэ хэлэжэ байхада[…] Англи ба Франциин пра[…] болон олониитэ зүб ойл[…] гэжэ найданабди. Бидэнэр[…] бые хараха ябадал үнэн[…] римталха хүсэлэнтэйбди.[…] хамта Суэцкэ канал туха[…] амгалан аргаар шиидхэгд[…] хо, шиидхэгдэхэ ёhотой[…] нэр тоолонобди. Дундад[…] районходи харилсаае мууд[…] рээнhээ байтагай Суэцкэ[…] дашарамдуулан гүрэнүүд[…] до хёмороо үүдхэхэ ямарш[…] hэ баримта байхагүй.

Мүнөө үедэ энэ улам б[…] ла байна, юундэб гэхэдэ,[…] рамдалай хэрэгые бэхижүү[…] дуудай хоорондохи харил[…] жаруулха ябадалда ехэ[…] нууд туйлагдаа гэжэ бүгэ[…] нэ. Тиин манай арад, бүх[…] дай арадуудтал адляар,[…] амгалан ёhоор ажаhууха[…] эбдэхэ хүсэлэнгүй. А[…] асуудалнуудые амгалан ё[…] сээ хэжэ, адли тэгшэ эрх[…] гурим баримталжа шиидхэ[…] хэрэгтэй бүхы юумэ пра[…] вонүүд болон гүрэнүүдэй[…] бии гэжэ тэдэнэр зүбөөр[…] Тиимэhээ зэбүүрхэл гаргад[…] си хэхые тухирдаг мэдүүлг[…] домжогүй тэнэг байна. Иим[…] далгые эридээр буруушаах[…] тэй.

Дайн юун гээшэб гэжэ[…] дэнэбди. Дай эхилхэнь тэрэ[…] люулхаhаа хүнгэн юм. Бүр[…] тэ Египедэй правительствы[…] ёhооро абаhан хуулита ш[…] риие буруушаажа, дайнда т[…] ха ямар үндэhэ баримта м[…] байхаб. Тиихэтээ хамта эн[…] хэбэриие бусад оронуудта[…] ойлгожо, энэ шиидхэбэриhэ[…] арсалдаа гаргахагүйень бид[…] байнабди, нэгэ зарим ороно[…] гөө оронуудаа богоолшолжо[…] мүлжэжэ, гүрэнүүдэй хооро[…] рахагүй муу харилсаанай[…] үндэhэ hуури бии болгожо[…] зохид бэшэ харилсаае усад[…] рэгтэ энэ шиидхэбэриин[…] байхыень бидэнэр хүсэхэ б[…] Иимэ байдалые усадхалга ха[…] рэнүүдэй хоорондохи харилса[…] руулха байна. Энэ харилса[…] бэе бэеэ ойлголсохо, бэе б[…] интересүүдые харалсаха ёhо[…] шэ эрхэтэйгээр хэлсээ хэхэ[…] тогтоогдохо зэргэтэй.

Эб найрамдал сахихаhаа тэрэниие бэхижүүлхын ба ор[…] хоорондо бата бэхи, эбтэй h[…] рилсаа тогтоохын тула хэрэг[…] хы юумэн мүнөө бии[…] Советскэ Союз тоолоно. […] гүрэн Европын, Азиин, Ам[…] Африкын, Австралиин оро[…] эбэй ёhоной зохид hайн х[…] байгуулха политика өөрынгөө[…] ябуулжа байна, саашa[…] ябуулха байна. Англитай б[…] цитай харилсаамнай мүнөө[…] hайжараа, энэ харилсаан[…] ёhоор хүгжэжэ байна, тиимэ[…] рэнэй саашадаашье зохид h[…] хүгжэхэ байhандань этиг[…] юундэб гэхэдэ СССР-эй ара[…] Англиин ба Франциин арадуу[…] терэсүүдтэй тэрэ зохилдон т[…]

Советскэ Союзай эб найра[…] дуратай политика бүхы дэлхэ[…] дуудай эб найрамдалые.[…] байдалые хамгаалхын тула[…] тай үндэhэ hуури боложо үгэ[…] бидэ батаар этигэнэбди.

Нүхэдүүд! Партиин Цен[…] Комитедэй, Советскэ прав[…] вын шиидхэбэреэр манай оро[…] анха түрүүшынхиеэ барилг[…] Үдэр августын 12-то hайнд[…] хэнь. Ажахын ба культурын с[…] хи байгуулалтын, советскэ[…] материальна байдалые hайж[…] гын угаа ехэ программые ха[…] Советскэ Союзай Коммунис[…] партиин XX съездын түүхэтэ[…] хэбэринүүдые бэелүүлхын ту[…] ветскэ хүнүүдэй угаа ехэ дэб[…] тэйгээр ажаллажа байhан үе[…] үдэр тэмдэглэгдэхэ байна. Т[…] рилгые шиидхэхэ хэрэгтэ с[…] барилгашад угаа ехэ үүргэ д[…] гээшэ.

Коммунизм байгуулагша с[…] арад мандаха болтогой! (Н[…] альгаташалга).

Манай илалтануудые эмх[…] ба зоригжуулагша Советскэ С[…] Коммунистическэ парти м[…] болтогой! **(Нэрьемэ альгаташ[…]**

Нүхэдүүд, урагшаа, шэнэ и[…] нууд тээшэ дабшая! (Нэрьем[…] удаан үргэлжэлhэн альгаташ[…]

Москва. Лужникидэхи Центральна стадион. Спортивна ехэ арена.

ТАСС-эй фотохроника.

...жэнгынхид набшаһата тэжээл бэлдэнэгүй

...гын аймагай колхозуудта ...бэлэдхэлгын түлэг халуун ...ой. Сабшалангай үбһэ но... ...а жэлнүүдтэ орходоо жэ... ...айн. Энэ шухала хүдэлмэ... ...китэй һайнаар үнгэргэбэл, ...колхозууд ниитынгээ малые ...хүрэхэ тэжээлээр хангажа, ...мыень дээшэлүүлхэ аргатай байна. Эгээл тиимэһээ пар... ...X съездын шиидхэбэрие ...э болгон эндэхи колхозууд ...бэлэдхэлгые али болохо ар... ...китэй һайнаар ябуулхые ...о зэргэтэй һэн.

...уура, Хэжэнгын МТС-эй ...колхозуудта тэжээл бэлэд... ...хүдэлмэри тон хангалтагүй... ...улагдана. Яахадааб гэхэдэ, ...колхозууд июлиин 15-һаа ...үбһэндөө оробошье, үнгэр... ...д һара соо абтаха ёһотой үб... ...ө оройдоо дүрбэнэйшье нэ... ...эдхээгүй. Энээниие МТС-эй ...лхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ...оroo ходо ороод, үбһэ ху... ...һаатуулна» гэжэ тайлба... ...оролдоно. Тиигэбэшье, эндэ... ...озууд үбһэнэй хүдэлмэрие ...урда тээ, мүн мүнөө хура ...орожо байха үедэ набша... ...жээл элбэг ехээр бэлдэжэ ...мүн үбһэ ногоогоор, үрмэдэ... ...хайгаар силос дараха гүй... ...боломжотой байгаа бшуу. ...ТС-эй 6 колхозууд хамта дээ... ...тонно набшаһата тэжээл бэ... ...түсэбтэй аад, һара хахадай ...соо оройдоо 50-яад тонно бэ... ...байна. Жэшээлхэдэ, Хру... ...нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэг... ...нүхэр Мункин С. М.) 550 тон... ...һата тэжээл бэлэдхэхэ тү... ...ад, энэ үе соо оройдоо 5 ...бэлэдхээ.

...3 үдэр соо манай бригадын ...хүгшэд 400 шахуу боолто ...һэн даа...,—гэжэ тус колхо... ...охи комплексно бригадын ...р хөөрөөд,—энэ тэжээл бэ... ...л байгаа. Теэд үбһэнэймнай ...һайн ха юм даа...—гэжэ нэ... Мүнөө энэ колхоздо нэгэшье ...бшаһата тэжээл бэлэдхэнэ... ...рин тиихэдэ колхоз 15 мянга ...толгой хонитой юм. Эгээл ...ээ набшаһата тэжээл бэлэд... ...бахын оронд энээниие юундэ ...үйб гэжэ энэ колхозой хүтэл... ...гшэдһөө үнинэй асуухаар бо...

...эдэ Ворошиловай нэрэмжэтэ ... (түрүүлэгшэнь нүхэр ...в Б. Г.) нэгэшье тонно наб... ...тэжээл бэлэдхээгүй байна. ...сын нэрэмжэтэ колхоз (түрүү... ...нь нүхэр Дугаров Д. Д.) ...тонно набшаһата тэжээл ...д лэ, мүнөө энэ ху...

дэлмэрие огто ябуулнагүй. Үбгэд, хүгшэдые, һургуулиин үхибүүдые энэ ажалда хабаадуулжа, һайнаар эмхидхэхые хүсөө һаа, МТС-эй харьяата алишье колхоз үбһэндэ орохын урда тээ, мүн мүнөөшье набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ аргатай байгаа.

Тиихэдэ ногоон набшаһа мүшэрөөр силос дарахада, эдисээр яһала һайн шэмэтэ тэжээл болодог байна. Теэд энээниие һайса мэдэжэ байгаад, МТС-эй харьяата нэгэшье колхоз набшаһа мүшэрөөр силос дараагүй. Мүн тарьяанай захын ногоогоор, үрмэдэһэ, халаахайгаар силос даралга муугаар эмхидхэгдэнхэй. Ганса Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо энэ хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэгдэнхэй. Мүнөө тус колхоз мянга шахуу центнер эртын силос дараад, энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Колхозуудай набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ аймагай комсомолецууд болон залуушуул ехэ туһа хүргэхэ ёһотой һэн. Теэд энээниие эмхидхэхэ ёһотой ВЛКСМ-эй Хэжэнгын айком энэ гэхэ юумэ хээгүй, харин ВЛКСМ-эй обкомой үгэһэн түсэбые колхозуудай комсомольско организацинуудта хубаарилаад лэ, тэрэнэйнгээшье дүүргэлтые шалганагүй.

—Юушье хэхын аргагүй байна. Айкомой нэгэдэхи секретарь һая һургуулида ябашоо. Хоёрдохи секретарь амаралтада, Аймагай центрһээ залуушуулые суглаулаа һаа, яһала олон юм бэзэ. Теэд, би хайшан гэхэбиб,—гэжэ ВЛКСМ-эй айкомой Хэжэнгын МТС-эй зонодохи инструктор нүхэр Будаев мэдүүлнэ.

МТС-эйнгээ харьяата колхозуудта набшаһата тэжээл бэлэдхэлэй тон муугаар ябуулагдажа байһые мэдэжэ байгаад, МТС-эй дирекци (директорынь нүхэр Тюменцев В. Д.) ямаршье хэмжээ абанагүй. МТС-эй, колхозуудай мэргэжэлтэд энэ хэрэг эмхидхэжэ, малдаа набшаһата һайн тэжээлтэй болохые оролдоногүй.

—Бэлэдхэхэ ёһотой аад, бүри бүтэнэгүй. Би яһала колхозуудаар ябагшаб, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ тухайнь, тэрэнэй удхашанар тухай һайса хэлэгдэдэг гээшэ,—гэжэ тус МТС-эй главна зоотехник нүхэр К. Сазонова хөөрэнэ.

Мүнөө иигээд саг ошожо байна. Набшаһа мүшэр мүнөөнһөө бэлэдхэжэ шадаагүй һаа, хэжэнгынхид оройтожо, саарһан дээрэхи түсэбөө барьяад лэ үлэхэнь гээшэ.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

Үбһэшэдэй эдэбхитэ ажал

...н тосхон... Энэ нютагта То... ...аймагай Маленковой нэрэмжэ... ...хон колхоз оршоно. Энэ кол... ...ахын болон эмхидхэлэй та... ...э һула, эндэ колхозниингуудай ...й журам һая болотор доодо ...эндэ байһан байна. Тэрээнһээ ...о, колхоз ажахын али бүхы ...ниинуудые ехэ гээгдэлтэйгээр ...дэг байһан юм.

...ондо ургаса хуряалгын тон ...тагүйгөөр үнгэргэгдэһэн дээ... ...ь эндэ ороохо тарьяан ехэ гээл... ...олтотойгоор, үбһэ тэжээл ду... ...ар абтаһан байгаа. Тиигэжэ ...даһан колхоз ниитынгээ ма... ...рай шамайхан, бэрхэшээлтэй... ...ндо оруулаа. Малайнь ашаг ...аргагүй бага һэн. Тус колхоз... ...ахын жэлэй эхинһээ хойшо ...эн 10 һара соо үнеэн бүриһөө гурбан зуугаад литр һүн һааг...

...колхозой түрүүлэгшээр табигда... ...уша мянгатанай нэгэн Анато... Иванович Чимитцыренов хэдэ... ...рын туршада артелиин ажал ...е эрид заһахын , колхоз... ...ай эдэбхи үүсхэлые дээшэ... ...ын түлөө оролдожо байна.

...өө Маленковой нэрэмжэтэ ...до үбһэ хуряалга түлэг дун... Колхоз энэ хүдэлмэрие аймаг ...о хамагһаа түрүүлэн, ехэ эм... ...ээр эхилээ. Колхозой ниитын ...а хэзээдэшье хабаадалсаагүй ...хүнүүд, тэрэ тоодо үбгэд, хүг... ...диршүүл үбһэндэ толгой тоо... ...араба.

...сэбэй ёһоор үбһэндэ 130 хүн ...а зэргэтэй байһан аад, 140 хүн ...ка, түрүүшын үдэрһөө эдэбхи... ...шударгыгаар ажаллана. Хэдэ... ...дэрэй туршада 200 шахуу гек... ...үбһэн сабшагдажа, хэды һү... ...бигдаба. Эндэ гансашье үб... ...сабшагдана бэшэ, мүн хээрын ...ооор силос дарагдана, набша ...р бэлэдхэгдэнэ. Хэдэн арбаад ...силос дарагдаад, 400 гаран ...ер набша намаа бэлэдхэгдээд ...а.

Ногоогоо арьбанаар абахын тула 110-аад хажууршад гараар сабшажа ябана.

Колхозой хоёрдохи комплексно бригадада 70 хүн гурбан звено боложо хүдэлнэ. Тэрэнэй тоодо 18 хүнтэй залуушуулай звено оролсоно.

Энэ бригадын бригадир Иван Васильевич Каратаев үбһэ тэжээл элбэг ехээр, һайн шанартайгаар абахын түлөө бригадынгаа гэшүүдэй үнэн зүрхэнһөө оролдосотойгоор ажаллажа байһан тухай хөөрэбэ.

Үнэхөөрөөшье, бригадада ажал айхабтар эршэмтэйгээр ябана. Наран тээ дээрэ гаража, сабшагдаһан үбһэн хатад гээд, бригадын гэшүүд булта тармалга, һүрилэлгэ дээрэ унаһан малгайгаа абаха забдагүй хүдэлжэ байгаа һэн. Сабшалга тармалга хоёрой хоорондо забһар гаргахагүйн түлөө тэдэнэр тэмсэнэ.

—Ургаса һайн гээшэ гээбы. Хэзээдэшье ойроо хүртөөгүй байһан нуга тохойн, добо дошын үбһэн сабшагдаба. Армагай саана гэжэ газарта сабшагдахаар хараалагдаһан 18 гектарай орондо 63 гектар талмайн үбһэн хуряагдаба,—гэжэ үбһэшэд хөөрэлдэнэ. Тэдэнэр шугы бургааһанай оёор түнхихэ зэргээр заашье газар үлөөнгүй сабшаа.

Гар хажуураар туд бүридөө 0,3 гектар сабшаха нормотой байһан эхэнэрнүүд Татьяна Зайцева, Елена Зайцева, Устинья Осокина болон бусад хэдэн эхэнэрнүүд 0,4—0,6 гектар хүрэтэр сабшана. Тиихэдэ үбһэ хуряалгада хабаадалсаһан Анастасия Коратаева хүгшэн 0,40 га, 0,25 сабшаха нормотой 7-дохи классай һурагша Женя Яковлева 0,32 га сабшана.

Морин косилкын машинистнар Павел Яковлев, Павел Осокин гэгшэд нормоёо нэгэ хахад хүрэтэр үлүүлнэ.

Ниитынгээ малые бардам хүрэхэ тэжээлээр хангахын түлөө энэ колхозой гэшүүд иигэжэ эдэбхитэй шангаар ажаллана.

М. Мункуев, Н. Цыбенов.

Республикын колхозуудта тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай 1956 оной августын 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Үбһэ хуряалга	Силос даралга
Баргажанай	21,5	0,1
Түнхэнэй	17,9	14,5
Прибайкальска	11,9	3,6
Курумканай	7,7	—
Закаменай	4,1	1,2
Байкало-Кударын	3,0	1,5
Заиграйн	2,6	1,3
Иволгын	2,5	4,4
Тарбагатайн	2,0	0,01
Ториин	1,4	4,8
Хориин	1,2	0,5
Кабанскын	1,0	4,2
Кударын	0,9	3,3
Бичурын	0,6	0,7
Зэдын	0,5	4,3
Мухаршэбэрэй	0,5	0,1
Яруунын	0,06	—
Кяхтын	0,05	0,03

Республикын колхозуудта пропашной культурануудай ургасын хойноһоо харууһалга тухай 1956 оной августын 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Кукуруза	Хартаабха	Овощь
Түнхэнэй	100	100	101,7
Прибайкальска	100	95,3	62,7
Курумканай	100	87,7	76,9
Хэжэнгын	93,9	77,1	76,2
Кабанскын	92,6	100	90,5
Баргажанай	92,2	164,3	100
Хориин	53,4	67,0	40,5
Бичурын	79,5	84,5	93,8
Кударын	78,4	78,6	110
Кяхтын	67,4	56,2	—
Зэдын	65,8	97,4	91,4
Яруунын	60,8	50,4	6,3
Заиграйн	56,6	82,4	46,8
Ториин	53,4	93,5	34,8
Иволгын	52,4	54,8	93,0
Сэлэнгын	50,7	2,3	—
Б.-Кударын	47,4	89,1	58,9
Закаменай	39,6	61,7	68,8
Тарбагатайн	24,2	64,9	59,6

Хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртэбэ

Үшөөтэйн сельпо Зэдын аймагай худалдаа наймаанай организацинуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ ябана. Энэ сельпо эд бараанай эрьесын түсэбые һара бүри үлүүлэн дүүргэдэг. Жэшээлхэдэ, энэ оной 6 һарын туршада 1.634.163 түхэригэй эд бараа худалдажа, хахад жэлэйнгээ түсэбые 109 процент дүүргэһэн байна. Эд бараанай эрьесын талаар абабал июнь һарын түсэб 145,3 процент дүүргэгдээ.

Хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха хахад жэлэй түсэб холо үлүүлэн дүүргэгдээ. Мүн комиссионно худалдаа наймаан һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Сельпогой бэлэдхэлшэ Дамбаев, наймаалагшад Д. Бубеев, Г. Цыдыпов оролдосото ажалай жэшээ харуулна.

Сельпогой түрүүлэгшэ Дамба Бадмажапович Цыренов эд хэрэглэгшэдэй эрилтые хараада абажа, тэдээндэ хэрэгтэй элдэб бараа саг соонь худалдаха гэжэ оролдодог юм. Эд бараанай эрьесын түсэбые холо үлүүлэн дүүргэдэг, худалдан абагшадай эрилтые һайнаар хангадаг байһанайнгаа түлөө сельпогой правлениин түрүүлэгшэ Д. Б. Цыренов «Советскэ худалдаа наймаанай эрхим хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн значогоор ба грамотаар Центросоюзай зүгһөө шагнагдаа.

К. Доржиев.

69-дэхи параллельдэ овощь ургуулагдана

Холын хойто зүгэй Норильска совхозой теплицэнүүд дотор түхэрээн жэл соо овощь ургуулагдана. Эндэ май соо һонгиныи, үгэрсын, томадай ургаса суглуулагдадаг юм. Теплицэнүүд дотор үдэрэй гэрэлтэй ламианууд хэрэглэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: теплицын хүдэлмэрилэгшэ комсомолка Евгения Склярова ажаллажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Комсомолец Гаврил Побохов Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагшаар хүдэлмэрилнэ. 87 һаамхай үнеэдэй гүүртые тэрэ даажа абанхай. Мүнөө үнеэн бүхэнһөөнь үдэр бүри хахад пүүд һүн һаагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Побохов бэлшээри дээрэ.

З. Веснинагай фото.

Мяха тушааха түсэбөө юундэ дүүргэнэгүйб?

Мүнөө жэлдэ Кяхтын аймагай колхозууд мяха абалгые нёдондонойхиһоо эрид дээшэлүүлхэ ехэ арга боломжотой. Ногоогоор һайн, уһа булагаар элбэг, мал таргалуулхада таатай зохид бэлшээринүүдшье эндэ яһала бии.

Гэбэшье, аймагай колхозууд үнгэрэгшэ хахад жэл соо гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө 96,9 процент, натура түлбэри—34,4 процент, гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 58,2 процент дүүргэһэн байна.

Аймагай олохон колхозууд гүрэндэ мяха тушаалгые болошогүйгөөр удааруулна. Кяхтын МТС-эй харьяата Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые 30 процент, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 73 процент дүүргээ.

Кяхтын колхозууд мяха юундэ багаар тушаанаб гэхэдэ, зунай сагта ургаса һайнтай холын бэлшээринүүдые хүсэд хэрэглэнэгүй. Тиимэһээ үхэрынь дундаһаа доошо хүсэтэйгөөр, туранхайгаар тушаагдана. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 4 гахай, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 59 үхэр туранхайгаар тушаагаа.

Кяхтын МТС-эй харьяата колхозууд мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб 85 процент, натура түлбэри—34 процент, мяха худалдаха түсэбөө 53 процент дүүргээ. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд адуу малаа һайнаар таргалуулха хэрэгтэ анхаралаа хандуулнагүй. Зундаа, намартаа малаа яажа таргалуулхаяа зуһаланда гарахын урда тээ түсэблөөгүй дээрэһээ зунай хахад болоһон хойно ямар гүүртэ, отарануудые али бэлшээридэ ябуулха тухай хэзээни хойно арсалдадаг байна. Бэлшээреэр элбэгшье һаа, колхоз малаа таргалуулжа шаданагүй. Ургасаар һайн Дэнзэн хүнды, Боргойн хүнды, Нарин гэхэ мэтын бэлшээринүүд уһагүй дээрэһээ ашаглагданагүй. Зарим бэлшээринүүдэй муудашаһан худагууд мүнөө сэбэрлэгдэжэ заһагданагүй. Кяхтын МТС-шье «КШК-25» маркын худаг малтадаг тусхай машинаяа хүсэд хэрэглэнэгүй, энэ талаар колхозуудта туһалнагүй.

Мүн малые бэлшээн таргалуулдаг гүүртэнүүдэй түрүү адуулагшадай дүй дүршэл һулаар дэлгэрүүлэгдэнэ. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо сарнуудые таргалуулхадаа бэрхэ адуулагшан Нима Манидаров хүдэлдэг. Энэ нүхэр арбаад гаран жэлэй хугасаада мал бэлшээхэдээ ехэхэн дүршэлтэй болонхой.

— Үхэр малые таргалуулжа, шэгнүүрынь нэмээһэнэй түлөө манда ажалта үдэр үгтэхэ ёһотой. Теэд, таргалуулагдаха сарнуудые мэргэжэлтэд-зоотехнигууд шэгнэдэггүй юм. Тиимэһээ үдэртөө хэды ажалта үдэр оложо ябаһанаа мэдэдэггүйбди,—гэжэ нүхэр Манидаров гомдоно. Тэрэнэй гомдохонь тон зүб. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Иринчеев, парторганизациин секретарь нүхэр Дамбаев, түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Очиров, зоотехник Казаков гэгшэд тушаагдаха малые һайнаар таргалуулгада, адуулгада анхаралаа хандуулнагүй. Малаа юундэ шэгнэнэгүйбта гэжэ зоотехник нүхэр Казаковһоо асуухада: «шэгнүүрнүүдшье бии, теэд шэгнэхэ гэжэ хэлсэһэн аад лэ...» гэжэ гүбэр шэбэр дуугараад лэ, бирьатайгаар харюусажа шадабагүй.

Мүн тэрэшэлэн Хрущевой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд урда жэлнүүдэйнгээ алдуу дутуунуудһаа тобшолол хэнэгүй, мяха тушааха түсэбөө хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байна.

Гахай үсхэбэрилгэдөө һайн амжалта туйладаг колхозууд аймагта олошоржо байна. Ульяновай нэрэмжэтэ колхоз мяха тушааха, худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб гол түлэб гахайн мяхаар дүүргээ. Ажахын жэлэй эхинһээ хойшо 59 гахай шахагдажа, түс бүридөө 92 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагдаа. Жэлэй дүүрэтэр тус колхозойхид үшөө 60 центнер гахайн мяха тушааха юм. Гахайшад Леонтьева, Волкова гэгшэд гахай үсхэбэрилгөөр, шахалгаар ехэхэн дүршэлтэй болоо. Тэдэнэй шахаһан гахайнууд 90—100 килограмм татадаг. Гахай үсхэбэрилхэ болон гахайн мяха тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө энэ колхоздо партиин Кяхтын айкомой болон аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг үгтэнхэй.

Гэбэшье, гахай олоор үсхэбэрилжэ, мяхыень гүрэндөө ехээр тушааха хэрэгые тоодоггүй ябадал үргэлжэлһөөр. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз хахад жэлэй туршада оройдоол 33 гахай тушааба. Мүнөө тус колхоздо 18 гахай шахагдажа байна. Теэд энэ колхоз илангаяа гахайн мяха абалгые эрид ехэдхэхэ дүүрэн арга боломжотой юм. Ажахын жэлэй 8 һарын дүнгөөр эндэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 0,5 центнер гахайн мяхан абтаа. Колхозой центр Усть-Киран тосхоной хажууда, ногоогоор, уһаар элбэг газарта гахайн үбэлдөө, мүн зундаашье байрлаха байра удаан баригдана.

— Манай колхозой хүтэлбэрилэгшэд гахайн байрын барилгые саг болзортонь дүүргэхые оролдоногүй. Үдэртөө 1—2 хүниие барилгада үгөөд лэ, үглөөдэрынь ондоо ажалда ябуулжархидаг. Мүн фермэ шадар тарьгдаһан 6,5 гектар тэжээлэй культура хорёологдоогүй дээрэһээ адуу малай бэлшээри боложо байна,—гэжэ фермые даагша Григорий Федорович Ипатов хөөрэнэ. Үнэхөөрөөшье, фермэ шадар тарьгдаһан кукуруза, зелёнко, турнепс малда гэшхэгдэнэ. Мүн энэ колхоздо олон поршоонхо гарзална. Жэшээлхэдэ, Бурдун нютагта байрладаг фермэ 68 поршоонхо абаад, байрын, тэжээлэй муу дээрэһээ тэдэнэйнгээ хахадыень шахуу үхүүлээ.

Аймагай нэгэшье колхоз Кяхтын центральна маслозаводһоо һүнэй үлэдэһэ абаашажа, гахайдаа эдюулнэгүй.

Кяхтын аймагай колхозууд адуу малаа һайнаар таргалуулжа, гүрэндөө һайн шанартай тарган мяха тушааха түсэбөө дүүргэхэ арга боломжоёо хүсэд хэрэглэхэ ёһотой.

Д. Болхоев, А. Нагаслаев.

Хонхолойнхид малаа хүсэд таргалуулнагүй

Мухаршэбэрэй аймагай центрһээ зүүн тээшээ Түгнэ голые зубшан ябахада, Хонхолойн МТС-эй харьяата колхозуудай малай гүүртэнүүд, отаранууд байдаг. Июль һара соо бороо элбэгээр орожо, хээрын бэлшээри һайжарба. Тиимэһээ эндэхи колхозууд үхэр малаа олоор таргалуулжа, һайн шанартай мяха гүрэндөө тушааха, худалдаха дүүрэн аргатай болоо.

Ажахын жэлэй 9 һара үнгэрбэ. Энэ хугасаа соо МТС-эй харьяата колхозууд малайнгаа ашаг шэмые арьбадхажа, гүрэндөө нооһо, үндэгэ тушаалгаар зарим тэды амжалта туйлаа. Хахад жэлэй түсэб нооһоор —101, үндэгөөр—120 процент дүүргэгдээ. Ленинэй нэрэмжэтэ, «Улаан Шулуутай» колхозууд 1956 ондо нооһо тушааха түсэбөө дүүргээд, нилээд ехэ нооһо гүрэндөө худалдаһан байна.

Гэбэшье, зарим колхозууд малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушаалгаар ехэхэн гээгдэлдэ оронхой. Һүү һаалгын түсэбые МТС-эй харьяата колхозууд хамта дээрээ 94 процент дүүргээ, гэбэшье, Молотовой нэрэмжэтэ колхоз—22, Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз—17 процент дүүргэһэн байна. Ушар шалтагааниинь юуб? Бэлшээреэ зүбөөр хэрэглэхэ, малнуудые һүниндөө адуулха асуудалда колхозуудай правленинүүд багаар анхарал хандуулаа. Һүүлэй үедэ малаа һүни адуулдаг болохо гэжэ хэлсэбэшье, зарим колхозуудта энэ хүдэлмэри ёһо тэдысэ үнгэргэгдэдэг байһаар.

Тэрэшэлэн эндэхи колхозууд мяха тушаалгаар бүришье ехэ гээгдэлтэй. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз лэ хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Ямар аргаар амжалта туйлааб гэхэдэ, гахай шахаха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэһэн байна. Гахайшад Ф. Матвеевская, Е. Калашникова гахай һайнаар шахажа ба харууһалжа, сүүдхэ соо толгой бүриин шэгнүүрые 700 грамм хүрэтэр нэмээдэг байба. Энэ колхоз ажахын жэлэй эхинһээ хойшо 207 центнер шэгнүүртэй 185 гахай гүрэндэ тушаагаа. Намар тушаагдаха 50 гахай мүнөө шахагдажа байнхай.

Тэрэшэлэн тус колхоз мяха тушаалгаар 3-дахи, 4-дэхи кварталай түсэбые дүүргэхын тула 900 гаран эрье хони, 200 толгой эбэртэ бодо мал үдэр һүнигүй бэлшээн таргалуулжа байна. Ахалагша хонишон нүхэр Калашников иигэжэ хөөрэнэ:

— Манай отара гүрэндэ тушаагдаха 920 толгой эрье хони харууһалдаг. Эдэнэй 350 толгойень 3-дахи квартал соо, бэшыень 4-дэхи квартал соо тушаахабди. Хонидоо һайнаар таргалуулхын тулада үдэр һүнигүй адуулнабди.

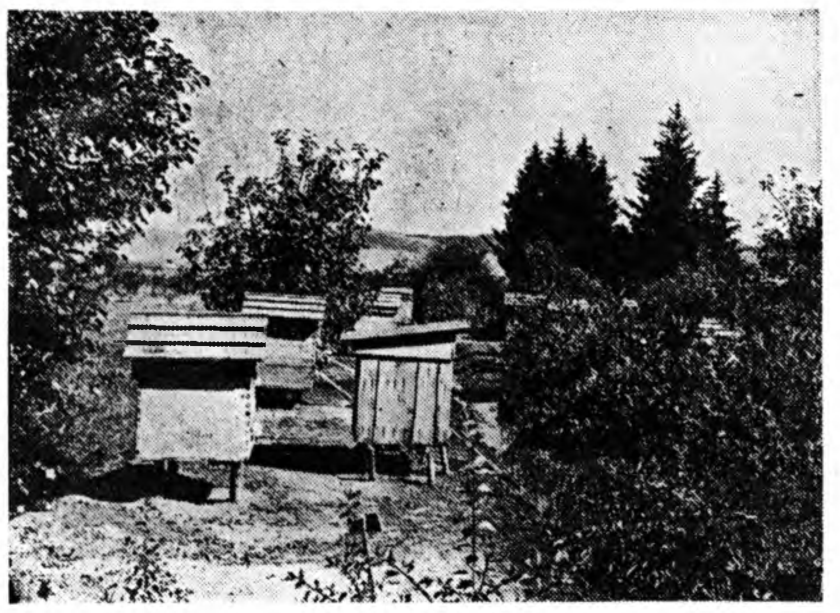
Нүхэр Калашников хонин бүриин шэгнүүрые сүүдхэ соо 150 граммһаа доошо бэшээр нэмээхэ уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Гэхэ зуура, бусад колхозуудтань мяха тушаалга муугаар ябана. Мяха тушааха түсэбөө Молотовой нэрэмжэтэ колхоз—8,8 процент, «Улаан Шулуутай» колхоз 0,4 процент дүүргээ. Эдэнэр гүрэнэйнгээ түсэбые дүүргэхэ арга боломжотой аад, тэрэнээ хүсэд хэрэглэдэггүй байха юм. Молотовой нэрэмжэтэ колхоз ажахын жэлэй эхинһээ хойшо оройдоо 8 гахай тушааһан аад, мүнөө нэгэшье гахай шаханагүй. «Улаан Шулуутай» колхоз мүн лэ иимэрхүү байдалтай.

Малажалай продуктнуудые саг болзор соонь гүрэндэ тушааха гээшэ колхоз бүхэнэй уялга мүн. Тиимэһээ Хонхолойн МТС-эй харьяата колхозууд гүрэндэ тушаагдаха малаа һайнаар харууһалан, үдэр һүнигүй бэлшээжэ, 1956 ондо гүрэнтэеэ бүрин тоосохын тула зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

Т. Гармаев, манай корреспондент.

Эдир натуралистнуудай слёдто бэлэдхэл

Уринска дунда һургуули Баргажанайнгаа аймагһаа гадна, бүхы республика соо суурхана. Энэ һургуули Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хэдэ дахин хабаадалсажа, нэгэдэхи шатын дипломоор ба ашаанай автомашинаар шагнагдаа. Һургуулиин олохон эдир натуралистнууд выставкэдэ хабаадалсаха эрхэтэй болоһон байгаа. Тэдэнэй олонхинь грамота болон элдэб шан абаһан байха юм.

1941 ондо аймаг соогоо хамагһаа түрүүлжэ үрэ жэмэстэ мододой үндэһэ асараад, һургуулиингаа сад таряа һэн. Тэрэ гэһээр эндэ сад тариха. зүгы үсхэхэ талаар горьтой амжалта туйлагдаа. Мүнөө энэ һургуули базова болгогдонхой.

Августын 12-һоо 17 хүрэтэр тэндэ республикын эдир натуралистнуудай слёт болохонь. Табан үдэрэй турша соо слёдто хабаадагшад һургуулиин эдир натуралистнуудай хүдэлмэритэй танилсаха юм. Мүн зүгы үсхэгшэдэй, овощь ургуулагшадай, сэсэг таригшадай, сад ургуулагшадай секцинүүдтэ һонирхолтой хэдэн занятьи үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Тус һургуулиинхид слёдто бэлэдхэжэ байна. Слёдой үедэ мэргэжэлтэй, дүй дуршэлтэй багшанар секцинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд болгогдохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һургуулиин сад. **Д. Гыргенов.**

Ш. НИМБУЕВ.

Шэртэһэхэн бэетэй шэгшыхэн хүбүүн*)

Алда амяа
Ангайлган гэхэдэнь
Ута хэлэн
Унжагад гэнэ.
Арзагар шүдэн
Ирзагад гэнэ.
Эдиһэн шоргоолзонинь
Изална хаш зосоонь:
Тэсэжэ ядана,
Тэршэлэн хүльбэрнэ.
Газаашаа гүйжэ
Гарантараа зогсоод,
Эрьен сухарижа,
Эргэнэгтээ ошоод,
Табхансаг соохи
Тарагаа гудамхина.
Гурбэлтэй
шүдхэртэйнь
Гулд—гулд залгина...
Гүрбэл зосоонь
Гүйжэ эхилбэ хаш,
Гүзээ, гэдэһыень
Гүрөжэ оробо хаш:
Баабгай гээшэ
Байшагүй муухайгаар
Бархиран хашхарна:
«Хото соом, хото соом!
Хорхой гүйнэл!
Ханшарайм сооротор
Хазажа байнал'»
Олиггүй ехээр
Охижо ябажа,
Гэдэһэ үбсүүгээ
Альгадажа ябажа,
Гэр соогуураа
Гүйжэ ябатараа
Хэбтэридээ ошоод,
Хэбтэн гэхэдээ
Тэбэнэдэ хадхуулба.
Тэндэһээ хашхаран
Сухалдан бодоод,
Сусалда аһахадань
Хоёр үндэгэн
Тэһэ бууглаад,
Хоёр нюдыень
Шабажархилай·
Газаашаа гүйжэ
Гарахынь тэндэ
Шэртэһэхэн бэетэй
Шэгшыхэн хүбүүн
Хоёр пүүдэйнгээ
Булад балтаар
Хонхон духадань
Буулгажархиба.
Хара баабгай
Харанхалан унаба,
Үүдэ хүндэлэн
Үхэдхэн тарайба.
Амяа табижа
Хорд гээд,

Аюулта дайсан
Хосорон хосорбо.
Дайсанаа даража
Шадаһандаа баясан,
Дархан солодоо
Хүрэһэндөө урмашан,
Шэртэһэхэн бэетэй
Шэгшыхэн хүбүүн
Хара баабгайе
Хаха ерээд,
Гүзээн сооһоонь
Гүрбэлөө абаба.
Тэмтэрэн бэдэржэ,
Тэбэнээ олобо.

Хара баабгайе
Хара гэртэйнь
Шатаан дүргэжэ,
Шандаруу болгобо.
Үнэһэнэйнь хажууда
Үглөөгүүр бэлэтор
Һанаа тэнигэлэн
Һажажа амарба...

Улаан наранаар
Хүбүүн һэрибэ.
Ухаа алдан
Гайхан бодобо:

Тэрэнги һалбаран
Ягаарашанхай!
Тэнгэри гоёор
Сэлмэшэнхэй.
Ногоон шугы
Үнгөө гоёонхой.
Сагаан, ягаан
Сэсэгүүд урганхай.

Жэжэхэн шубуудай
Жэргэхэ гээшэнь,
Барандаа хүхилдэн
Баярлаха гээшэнь!
Һаяхан мандаһан
Һайхан наран
Дэлхэйе гоёон
Дээшээ хөөрэнэ.

Баггүй һайхан
Бадма сэсэгүүд
Наранда хандан
Найган толорно,
Хангал һайхан
Арюун үнэрөө
Хадын агаарта
Тараан шэнгээнэ.

Арюун һайханиие
Хаража ханаһан,
Арюун агаараар
Амилжа садаһан,
Шэртэһэхэн бэетэй
Шэгшыхэн хүбүүн

Гэр тээшээ
Гэшхэлжэ эхилнэ,
Газар тээшээ
Галгюулжа захална.

Арьягар ехэ
Эбэрээ үргэнхэй,
Амба томо
Буга ерээд,
Шэртэһэхэн бэетэй
Шэгшыхэн хүбүүе
Өөгшөөһэн янзатай
Үнэрдэжэ үзөөд,
Илдамаар хараад,
Иигэжэ хэлэбэ:
«Хүрөөш даа, хүрөөш
даа,
Хүбүүн лэ байнаш даа!
Нютагташ шамайе
Ойртуулжа үгэхэмни.
Нюрган дээрэмни
Мордол за даа,
хүбүүхэн!
Эбэрһээмни
Шангаар бариарай,
Иишэ тиишээ
Хүдэлэнгүй һуугаарай».
Бугада хүбүүхэн
Мордоод лэ орхибо.
Буга гээшэ
Бурд лэ харайшаба.
Хурдан гээшэнь
Хэлсээнгүй.
Солбон гээшэнь
Арсаангүй!

Шэгшыхэн хүбүүн
Дуу дуулана,
Шэнгэн һайхан
Хоолойгоор.
Агаар дууень
Тараана,
Аглаг уулын
Оройгоор.

Бугын хүлһөө
Тооһон сасарна,
Буртагта ороходонь
Бургааһан хухарна.

Үүлэ тулан
Хухэрэн арьяыһан
Үндэр уулын
Хүтэл дээгүүр,
Һаруул сагаан
Үүлэн тушаа,
Һайхан шаргал
Наран тушаа
Омог хүбүүн
Ошоһоор ошоно.
Дабаанай саагуур
Далда ороно...

*) Үльгэрэй үргэлжэлэл. Эхиниинь манай газетын 172-дохи, 181-дэхи номернуудта.

Уялгаяа дүүргэбэ

Хориин аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Жигжит Цыренов отарынгаа 315 толгой хонидто хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ зорилгоор сабшалангаа һайжаруулжа, үбһэ ехээр ургуулха уялга абаһан байгаа. Муу ургасатай гэгдээд, 7—8 жэл сабшагдаагүй байһан 15 гектар сабшалан һайжаруулжа, һайн ногоо ургуулаа.

Мүнөө тэрэнэй 2,5 гектарыень сабшажа, зуу һайса гаран бухал шэмэтэ үбһэ, соможо абаа.

В. Цыденов.

Советскэ сэрэгэй корабльнуудай отряд Швеци болон Норвеги айлшаар ошобо

«МОЛОТОВСК» КРЕЙСЕРЕЙ БОРТҺОО, июлиин 31. (ТАСС). «Молотовск» крейсер ба «Ответственный», «Ожесточённый» гэдэг эскадренна миноносецуудһаа бүридэһэн советскэ сэрэгэй корабльнуудай отряд Швеци ба Норвеги худар айлшалхаяа үсэгэлдэр гараад, Европын эгээн хойто захa болохо Нордкап гэдэг хушууе тойрожо, Баренцова далайһаа Норвежскэ далайда оробо. Эдэ корабльнууд хойто флодые командалдаг адмирал А. Т. Чабаненкын туг доро ябана. Тус отряд шведскэ Гетеборг ба норвежскэ Осло гэдэг портнуудта хүрэжэ, тэндэ 5 хоногто байха юм. Дурсагдагша корабльнууд Кольско заливһаа Гетеборг хүрэтэр 1500 миль ябаха болоно. Энэнь хэдэн сүүдхэ соо үргэлжэлхэ байна.

Корабльнууд дээрэ үдэр бүри һуралсал хэгдэнэ. Морягууд өөһэдынгөө шадабари мэргэжэлые улам дээшэлүүлнэ. Кораблиин радиогазетэ, «Эхэ ороной һонинууд» гэһэн хэблэмэл хуудаһан гаргагдана.

Корабльнууд дээрэ ябагшад Швециин ба Норвегиин городуудта ошохоор бэлэдхэн, эдэ оронуудай түүхэ, географи, экономикотой танилсана.

Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой Англи ошоод байһан тухай фильм английска экранууд дээрэ харуулагдана

ЛОНДОН, августын 1. (ТАСС). Энэ жэлэй апрель соо Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой Англи айлшаар ошолгодо зорюулагдаһан советскэ документальна фильм үсэгэлдэр түрүүшынхеэ лондонско «Скала» гэдэг кинотеатр соо харуулагдаа. Энэ фильмые харуулалга англо-советскэ хани барисаанай обществоор эмхидхэгдээ. Фильм дотор англо-советскэ хани барисаанай харуулагдахадань, суглараһан зон альга ташажа угтана.

СЕПГ-эй ЦК-гэй 28-дахи пленум тухай мэдээсэл

БЕРЛИН, июлиин 31. (ТАСС). Германиин Социалистическэ нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй 28-дахи пленумэй болоһон тухай мэдээсэл «Нейес Дейчланд» газетэдэ тунхаглагдаа.

ЦК-гэй пленум 1956 оной июлиин 27-һоо 29 хүрэтэр нүхэд Пик, Гротеволь ба Ульбрихт гэгшэдэй хүтэлбэри доро болоод дүүрээ гэжэ тус мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Энэ пленум «КПСС-эй XX съездһээ хойшо Германиин Социалистическэ нэгэдэмэл партиин хэһэн хүдэлмэри тухай, III партконференциин шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэ тухайда» Полигбюрогой даалгабаряар СЕПГ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Ульбрихтын хэһэн элидхэлые зүбшэн хэлсэбэ.

Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын, эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, Германска Федеративна Республикын зонхилхы бүлэгүүдэй зүгһөө Германиие сэрэгэй байдалтай болгохо, хахаргал бутаргал гаргаха гэдэг политикада эсэргүү тэмсэлдэ Германидахи хүдэлмэришэн ангиин ба эб найрамдал хүсэдэг бүхы хүнүүдэй нэгэдэхын түлөө оролдохо тухай асуудалнууд, демократиие саашадаа дэлгэрүүлхэ ба хуули ёһо нариинаар сахиха тухай асуудалнууд элидхэл дотор табигдаа. Тэрэшэлэн КПСС-эй XX съездын, СЕПГ-эй III конференциин шиидхэбэринүүдэй гараһанһаа хойшо партийна, идеологическа хүдэлмэрээ һайжаруулхын тула юунэй хэгдэһэн тухай, арадай ажахын түсэб дүүргэхын түлөө, научно-техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө, ажалшадай байдал улам һайжаруулхын түлөө тэмсэлэй асуудалнууд, хүдөө ажахыгаа бүри һайнаар хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан экономическа шэнэ хэмжээнүүд тухай асуудалнууд элидхэл дотор мүн лэ табигдаба.

Энэ элидхэлыень СЕПГ-эй Центральна Комитет нэгэ һаналаар һайшаагаа.

КПСС-эй ЦК-гэй нэрэ дээрэ амаршалга эльгээхэ гэжэ пленум нэгэн дуугаар шиидхээ. Идеологическа хүдэлмэриин талаар партиин бэелүүлхэ ойрын зорилгонууд тухай тогтоомжо нэгэн һаналаар баталан абтаба.

Өөһэдынгөө эгээн эрхим, найдабаритай түлөөлэгшэдые партида эльгээжэ, СЕПГ-эй хүсые, олониитын ажабайдалда нүлөөлдэг нүлөөе бүри ехэ болгохыень уряалан, Германска Демократическа Республикын хүдэлмэришэн ангида, бүхы ажалшадта хандаа.

III конференциин шиидхэбэриие дүүргэлтэ болгожо техникээ хүгжөөхэ тухай, промышленностьдахи хүдэлмэриин үдэрые хороохо тухай, ГДР-эй элдэб ажалтай хүнүүдтэ пенси үгэлгэ тухай, хоёрдохи табанжэл соо хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөн дэбжээхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай асуудалнуудые шиидхэхын тула, хоёрдохи табанжэл соо 100 мянган $м_2$ байра нэмэжэ барихаар хараалагдаһантай дашарамдуулан барилгашадай конференциин гаргаһан шиидхэбэриие дүүргэлтэ болгохо хэмжээ-ябуулга тодорхойлхын тула ЦК-гэй комиссинууд тогтоогдоо.

Мүн тэрэшэлэн нүхэр Франс Далемһаа партийна зэмыень болюулжа, тэрээниие гэмгүй болгохо тухай, нүхэд Аккерман, Ендрецкий болон Элли Шмидт гэгшэдһээ партийна зэмыень болюулха тухай шиидхэбэринүүд гаргагдаа.

Центральна Комитет Пауль Меркерэй хэрэгые дахинаа хаража үзөөд, тэрэнэй гэм зэмэнь гол түлэбтөө политическэ шэнжэтэй байгаа гэжэ, тэрэнь хуулиин талаар гэмнэхэ баримта шалтагаан болохо ёһогүй гэжэ тодорхойлоо.

СЕПГ-эй Центральна Комитет болбол «Юнитариен сервис коммити гэдэгэй (Унитарна церквиин туһа хүргэхэ комиссиин. — **Редакциин ажаглалта)** хүтэлбэрилэгшэ Ноел Х. Филд гэгшэтэй немецкэ урдын политическэ эмигрантнуудай холбоо барисаан тухайда ЦК-гэй ба ЦПКК-гэй мэдүүлгэ» гэһэн 1950 оной августын 24-нэй шиидхэбэрээ дахин хаража үзөөд, Венгерскэ Арадай Республикада — Райкые, Болгариин Арадай Республикада— Костовые сүүдлэһэн хэрэгүүдһээ эшэ абажа хэгдэһэн тобшололыень болюулаа.

Индонезиин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй үргэн пленум болоо

ДЖАКАРТА, августын 1. (ТАСС). Индонезиин коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй үргэн пленум июлиин 31-дэ Джакартада нээгдээ. Партиин генеральна секретарь Айдит «1945 оной революциин эрилтэнүүдые дүүргэхын тула нэгэдэе» гэһэн элидхэл Политбюрогой зүгһөө пленум дээрэ хэбэ. Энэ элидхэл соонь дотоодын ба уласхоорондын байдал тухай, 1945 оной революциин эрилтэнүүдые бэелүүлхэ хүсэн ба арганууд тухайда хэлэгдэнэ. «Индонезиин коммунистическэ партиин политика» гэһэн бүлэг соонь юрэнхы программа; мүнөө сагай эрилтэнүүд; голландска колониальна ёһо гурим тушаа манай хараа бодол; арадай демократическа сүлөө; национальна нэгэдэмэл фронт, газарай асуудал ба таряашанай хүдэлөөн; национальна экономико ба табанжэлэй түсэб; парламентска тэмсэл; коалиционно правительство; национальна үсөөнхид тухай асуудал; культура ба гэгээрэл гэхэ мэтэ асуудалнууд бии. Элидхэлэй түгэсхэлынь партиин зорилгонуудые бэелүүлхэ зайлашагүй зүйл болгон партиин нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ тухай асуудалда зорюулагдана.

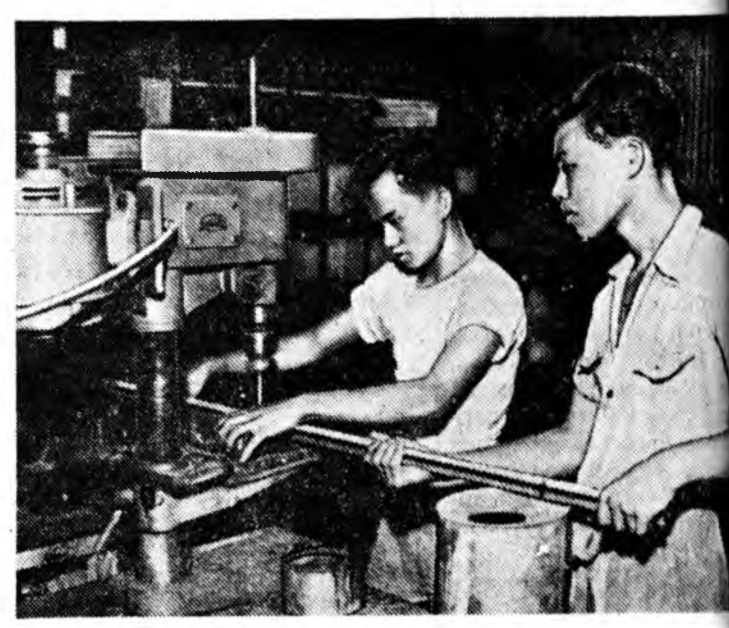
США-гэй гүрэнэй департаментын түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, августын 1. (ТАСС). Европодохи американска сэрэгүүдэй тооe хороохо гэһэн шиидхэбэри тухайда гүрэнэй департамент «мэдэхэгүй», гэжэ, мүнөө үедэ тиимэ юумэ хэхэ ямаршье һанаашалга байхагүй гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ Уайт үсэгэлдэр пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

Баруун-германска армиие зэбсэглэнэ

БОНН, августын 1. (ТАСС). Баруун Германида эмхидхэгдэжэ байгаа агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй летчигуудые һургахын тула американска командовани баруун-германска армида сэрэгэй 49 самолет үгөө. Тэдэ самоледуудтай хамта элдэб түхеэрэлгэ, тэрэ тоодо радарна хэрэгсэлнүүд үгтөө.

Үсэгэлдэр американска командовани минэ баридаг дүрбэн судна баруунгерманска армида үгөө. Һүүлэй хоёр һара соо США-һаа абаһан сэрэгэй суднануудые тоололсоходо, баруун-германска далайн-сэрэгэй частьнууд мүнөө 14 пароходуудтай болоод байна.

Индонези. Булад шудхалгын заводой цех соо.

ТАСС-эй ф...

Президент Насерай мэдүүл...

КАИР, августын 1. (ТАСС). Президентын канцеляриин начальник Али Сабри үсэгэлдэр гадаадын журналистнуудай пресс-конференци зарлаад, Суэцкэ каналай компаниие национальна мэдэлэй болгоһонтой дашарамдуулан Египетскэ Республикын президент Гамаль Абдель Насерай хэһэн мэдүүлгые хэблэлдэ тунхаглахын тула хубаажа үгэбэ.

Президент Насерай мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Суэцкэ каналай компани 1956 оной июлиин 26-да национальна мэдэлэй болгогдоо. Гэхэ зуура, Египетскэ правительствын энэ эрхээ бэелүүлхэдэнь хэдэ хэдэн правительствонуудай, илангаяа Франциин ба Нэгэдэмэл Королевствын правительствонуудай зүгһөө зарим тэды эсэргүүсэл гаргагдана.

Тиимэ эсэргүү хандалгань ямаршье үндэһэ баримтагүй байна. Суэцкэ каналай компа... Египедэй байһан юм. ... петскэ бусад бүхы ко... адляар национальна м... жо шадагдаха. Энэ у... уласхоорондын уялган... доо хабаадахагүй. Су... дамжажа суднануудай... хаһагдахагүй, тэрээнһ... каналаар ябалгын сүл... хэрэгые ондоо хэншье... ехээр шухалада бодохо... Каналаар дамжан гар... жэлнүүдтэ манай бүх... риие, бүхы дэлхэйн... харюулхал байха гэжэ... Египет зүб юумэ хэжэ... этигэнэ, шэлэжэ абаһа... хадуурхагүй, харин өө... туһада, нацануудай бү... гэдэлэй аша туһада ал... шаа дабшахал байха...

Египедэй хүтэлбэрилхы ажал-ябуула... зүблөөн болобо

КАИР, июлиин 31. (ТАСС). Египетскэ Республикын президент Насерта июлиин 30-да зүблөөн боложо, финансын министр Кайсуни, худалдаа наймаанай министр Нусейр, сэрэгэй ба далайн-сэрэгэй министр Амер, тэрэшэлэн муниципалитедүүдэй, хүдөө нютагуудай хэрэгүүдые эрхилхэ министр, түсэблэлгын асуудалнуудай талаар гүрэнэй министр Богдади гэгшэд хабаадаа. Суэцкэ каналай компаниие национальна мэдэлэй болгохо ябадалтай холбоотой асуудалнууд зүблөөн дээрэ хэлсэгдээ гэжэ газетэнүүд бэшэнэ.

Суэцкэ каналаар суднануудай таһалгаряагүй ябаха хэмжээнүүдые Египедэй правительство... на гэжэ мэдээсэгдэнэ. ... налдахи Египедэй захи... хэмжээ-ябуулгануудые ... эхилээ.

Суэцкэ каналаар дам... нуудай ябалгань компа... нальна мэдэлэй бо... һүүлдэ юрын гуримаар... дэхэ юм гэжэ финансы... Кайсуни хэблэлэй тү... мэдүүлбэ.

Суэцкэ каналые үр... Порт-Саидай гавань һэл... хэхэ асуудалые Египедэ... ганууд хаража үзэхэ гэж... бар» газетэ бэшэнэ.

Ливанай премьер-министрын мэдү...

БЕЙРУТ, июлиин 31. (ТАСС). Премьер-Министр Абдаллах Яфи үсэгэлдэр ливанска парламентын заседани дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, Суэцкэ каналай компаниие национальна мэдэлэй болгохо... педэй шиидхэбэриие һай... педэй хараа бодолые Л... мүһэн дэмжэнэ гэжэ... лээ.

Суэцкэ каналда ажалладаг хүдэлмэришэдэй ши...

ПАРИЖ, июлиин 31. (ТАСС). Суэцкэ каналда ажалладаг хүдэлмэришэдэй профсоюзай делегаци президент Насертай уулзаад, Суэцкэ каналай компаниие национальна мэдэлэй болгохо тухай Египедэй правительствын шиидхэбэриие дэмжэжэ байһан тухайдаа мэдүүлээ гээд Франс Пресс агент... скэ гаветэнүүдые заажа... Асуанска хаалта бари... нальна фонддо нэгэ үдэ... лин хүлһэ үгэхэ гэжэ ка... хүдэлмэришэдэй шиидэ... тус делегаци мэдээсэбэ.

Египетскэ правительствын шиидхэбэри... Пакистанай хүн зон дэмжэнэ

КАРАЧИ, июлиин 31. (ТАСС). Үсэгэлдэр Пакистанай социалистическэ партиин эмхидхэһэн митинг дээрэ Суэцкэ каналай компаниие национальна мэдэлэй болгохо тухай Египедэй правительствы... бэриие дэмжээ гэжэ «Д... мэдээсэнэ. Египедые ха... колонито гүрэнүүдэй һэд... тингдэ хабаадагшад бүр...

Ли Сын Манай засаг түрэдэ эсэргүү тэмсэ...

ПХЕНЬЯН, июлиин 31. (ТАСС). Урда Корейн телеграфна агентствонуудай мэдээсэлые дурдажа Корейн центральна телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, июлиин 27-до лисынманайхидта эсэргүү демонстрациие полициин намнажа тарааһанай һүүлээр Урда Корейдэхи политическэ байдал бүри хэсүү шанга болонхой. Национальна суглаанай гэшүүдшье һаа, демонстрацида хабаадагшад «гуримгүй ябадал гаргалгада» хабаадагшад гэгдэн арестовалагдаха юм гэжэ Урда Корейн дотоодын хэрэгүүдэй министр Ли Ик Хын демонстрациин болоһоной үглөөдэр национальна суглаан дээрэ мэдүүлээ. Энэ мэдүүлгэнь эсэргүү талын депутадуудай дунда ехээр ду... ябадал үүсхээ гэжэ Урд... «Хабтон Тхонсин» агент... дээсэл соо хэлэгдэнэ. «Ш... риодуудые алаһан хүнш... эзэмдэлгын үедэ полици... ник байгаа һэнши» гэхэ... нүүд министрын нэрэ д... дээ. Эсэргүү талынхид ... циин үедэ арестовалагда... нальна суглаанай депута... лөөлхэ эрилтэ хэжэ резо... гаад, национальна сугла... һан байна. Энэ резолюци... жа эсэргүү талын гэшү... дыданги бэшэнэрһээ гад... сынмановска либеральна... 35 депутадууд голосовал... юм.

Рэдфорд Тайваньда ерэбэ

ЛОНДОН, июлиин 31. (ТАСС). США-гэй штабуудай начальнигуудай нэгэдхэмэл группын түрүүлэгшэ адмирал Рэдфорд Тайвань ерээ гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Тайвэйһээ мэдээсэбэ. Рэдфорд Тайваньдахи американска... дановска сэрэгэй түлө... зүблөө хэхэнь. Тэрэшэлэн... Шитай уулзаха юм ха.

Редактор Д. Л. ЛОБ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27 37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводо... культуры в быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00830. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №...